

Grupa Kapitałowa PGE a jej otoczenie

Raport Communication on Progress
za rok 2013

Polska Grupa Energetyczna

Szanowni Państwo,

przedstawiamy Państwu raport Communication on Progress, prezentujący działalność Grupy Kapitałowej PGE w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu w 2013 roku. Opracowanie potwierdza nasze silne zaangażowanie w realizację 10 zasad UN Global Compact z zakresu praw człowieka, praw pracowniczych, ochrony środowiska i przeciwdziałania korupcji.

Chcemy jak najefektywniej zarządzać całym łańcuchem wartości, którym dysponujemy jako Grupa, dlatego w 2013 roku przyjęliśmy dokument „Model Operacyjny GK PGE”, który opierając się na najlepszych praktykach zarządzania procesowego definiuje podział pomiędzy Centrum Korporacyjnym (PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.), a Liniami Biznesowymi GK PGE. Ważnym elementem modelu operacyjnego jest również stworzenie modelu kluczowych kompetencji pracowników Grupy. Rozwój pracowników wspieramy m.in. poprzez umożliwienie im udziału w unikatowych projektach operacyjnych, warsztatach kompetencyjnych i szkoleniach indywidualnych. Zaktualizowaliśmy i dostosowaliśmy do nowego modelu organizacyjnego system zarządzania przez cele.

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. działa z poszanowaniem zasad ładu korporacyjnego, określonych m.in. w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych. Wysokie standardy w zakresie ładu korporacyjnego, jakości raportowania i relacji inwestorskich, pozwoliły na ponowne zakwalifikowanie PGE w skład RESPECT Index – indeksu GPW, w którego skład wchodzi spółki zarządzane w sposób odpowiedzialny i zrównoważony. Planując swoje działania mamy również na uwadze dbałość o rozwój kapitału ludzkiego, dobro społeczności lokalnych oraz ochronę środowiska naturalnego. Czujemy się również współodpowiedzialni za zachowanie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i ciepła.

Chcę podkreślić, że realizując ideę zrównoważonego rozwoju, przykładamy dużą wagę do budowania dialogu z wszystkimi interesariuszami Spółki.

Z wyrazami szacunku,

Marek Woszczyk

Prezes Zarządu

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Spis treści

O Grupie Kapitałowej PGE.....	5
Reprezentacja Spółek Grupy PGE.....	6
Proces raportowania w Grupie PGE.....	6
PGE w gronie spółek giełdowych odpowiedzialnych społecznie.....	8
Działalność biznesowa zgodna z zasadami UN Global Compact.....	8
PGE a prawa człowieka.....	8
PGE a środowisko pracy.....	9
Zarządzanie Kapitałem Ludzkim.....	12
Bezpieczeństwo i higiena pracy.....	14
Komfort pracy i stabilność.....	15
Przyjazne miejsce pracy.....	16
Wolność stowarzyszania się.....	16
PGE a środowisko naturalne.....	17
Rozwój nowych źródeł energii.....	20
Energetyka odnawialna.....	20
Elektrownie wodne.....	20
Elektrownie wiatrowe.....	21
Działania Spółek GK PGE podejmowane na rzecz ochrony środowiska naturalnego.....	22
Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar górnictwa i energetyki konwencjonalnej w GK PGE.....	22
Ochrona powietrza.....	24
Systemy zarządzania środowiskiem.....	25
Gospodarka odpadami.....	25
Ochrona wód.....	26
Emisje hałasu.....	27
Rekultywacja terenów pogórnich.....	27
Energia z biomasy.....	27
Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar dystrybucji w GK PGE.....	28
Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar sprzedaży detalicznej w GK PGE.....	29
Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez spółkę projektową odpowiedzialną za budowę elektrowni jądrowej.....	29
Badania i rozwój w GK PGE.....	29

Badania i rozwój w obszarze górnictwa i energetyki konwencjonalnej w GK PGE	30
Badania i rozwój w obszarze dystrybucji w GK PGE	32
PGE a relacje z klientami	32
PGE a edukacja	33
Autorskie programy edukacyjne	33
Współpraca z uczelniami	34
Działania edukacyjno-informacyjne w spółce jądrowej PGE EJ 1 sp. z o.o.	35
Działania ogólnopolskie.....	35
Działania lokalne.....	36
PGE a wspieranie celów społecznych.....	37
Fundacja PGE – Energia z Serca.....	37
PGE angażuje się w inicjatywy społeczne.....	37
Mecenaty PGE	38
Sponsoring sportu	38
Sponsoring kultury	39
PGE a przeciwdziałanie zachowaniom nieetycznym	40
Polityka przeciwdziałania nadużyciom w Grupie PGE.....	40
Zarządzanie ryzykiem korporacyjnym w Grupie PGE.....	40
Zarządzanie relacjami z dostawcami w Grupie PGE.....	41
Wykaz nazw i skrótów stosowanych w tekście (alfabetycznie)	42
Wykaz wskaźników Global Reporting Initiative (GRI), wersja G4, uwzględnionych w niniejszym raporcie	43

O Grupie Kapitałowej PGE

Grupa Kapitałowa PGE („GK PGE”, „Grupa PGE”, „Grupa”) jest jednym z największych producentów i dostawców energii elektrycznej w Polsce oraz jedną z największych firm z sektora elektroenergetycznego w Europie Środkowej i Wschodniej. Dzięki połączeniu własnych zasobów paliwa (węgla brunatnego) i wytwarzania energii oraz posiadaniu sieci dystrybucyjnych, Grupa PGE gwarantuje bezpieczne i stabilne dostawy energii elektrycznej dla ponad 5 milionów domów, firm i instytucji. Jesteśmy również liderem w produkcji energii odnawialnej w Polsce, z 12% udziałem w rynku OZE.

Grupa Kapitałowa PGE istnieje od 2007 r. i jest obecna niemal w całym łańcuchu wartości produkcji energii elektrycznej (poza przesyłem, który ustawowo realizowany jest przez Operatora Systemu Przesyłowego). Działalność Grupy Kapitałowej PGE koncentruje się na następujących obszarach: górnictwie i energetyce konwencjonalnej, energetyce odnawialnej, obrocie hurtowym, dystrybucji, sprzedaży detalicznej i energetyce jądrowej. Spółki z Grupy PGE posiadają własne kopalnie węgla brunatnego, zajmują się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła - zarówno ze źródeł konwencjonalnych, jak i ze źródeł odnawialnych. Prowadzą także działalność w zakresie obrotu hurtowego energią elektryczną i produktami powiązаныmi, dystrybucji oraz sprzedaży energii elektrycznej i ciepła.

Roczna produkcja energii elektrycznej w Grupie PGE w 2013 roku wyniosła 57,04 TWh netto. Moc zainstalowana to 12,9 GW. Stan zatrudnienia na 31 grudnia 2013 roku wynosił ponad 41 tys. pracowników.

Grupa PGE powstała w wyniku połączenia wielu firm z branży energetycznej i wydobywczej. W każdej z jednostek organizacyjnych stopniowo wdrażamy zarządzanie zgodne z zasadami odpowiedzialności społecznej biznesu. PGE jest firmą godną zaufania, która działa w oparciu o najwyższe standardy korporacyjne.

W celu umocnienia pozycji lidera rynkowego w Polsce, a także znalezienia się w europejskiej czołówce, Grupa Kapitałowa PGE realizuje kompleksową strategię rozwoju. W Raporcie Communication on Progress prezentujemy informacje dotyczące 2013 roku, które są naszą odpowiedzią i potwierdzeniem realizacji w praktyce 10 zasad GC.

Reprezentacja Spółek Grupy PGE

Organami spółki PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. są: Zarząd, Rada Nadzorcza i Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Członków Zarządu powołuje się na wspólną, trzyletnią kadencję. W skład Rady Nadzorczej wchodzi od pięciu do dziewięciu członków powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad wszystkimi obszarami działania PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A.

Wskaźnik GRI G4-LA12

Tabela 1: Skład ciał nadzorczych Spółek GK PGE w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności

Dane za 2013:	Dystrybucja	EN	EO	Exatel	GIEK	Obrót	PGE S.A.	EJ1	Systemy	Dom Maklerski
Odsetek osób w Zarządzie organizacji										
kobiety	20%	33%	0%	67%	0%	0%	0%	50%	0%	0%
mężczyźni	80%	67%	100%	33%	100%	100%	100%	50%	100%	100%
Wiek poniżej 30 lat	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Wiek 30-50 lat	80%	100%	100%	100%	33%	67%	66%	50%	33%	67%
Wiek powyżej 50 lat	20%	0%	0%	0%	67%	33%	34%	50%	67%	33%
Odsetek osób w Radzie Nadzorczej organizacji										
kobiety	50%	25%	33%	0%	25%	50%	43%	20%	50%	33%
mężczyźni	50%	75%	67%	100%	75%	50%	57%	80%	50%	67%
Wiek poniżej 30 lat	0%	0%	0%	33%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Wiek 30-50 lat	67%	75%	100%	33%	75%	67%	57%	80%	100%	100%
Wiek powyżej 50 lat	33%	25%	0%	33%	25%	33%	43%	20%	0%	0%
Odsetek pracowników										
kobiety	15%	47%	22%	36%	41%	73%	53%	48%	20%	59%
mężczyźni	85%	53%	78%	64%	59%	27%	47%	52%	80%	41%
Wiek poniżej 30 lat	4%	23%	8%	7%	8%	9%	11%	11%	15%	24%
Wiek 30-50 lat	56%	75%	50%	79%	77%	52%	70%	77%	75%	76%
Wiek powyżej 50 lat	41%	2%	42%	14%	15%	33%	19%	13%	10%	0%

Proces raportowania w Grupie PGE

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. ściśle przestrzega zasad ładu korporacyjnego obowiązujących na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, a opisanych w dokumencie „Dobre praktyki spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych”.

Niezmiernie ważnym z punktu widzenia etyki funkcjonowania na rynku kapitałowym jest zapewnienie rzetelnego procesu raportowania. W PGE procesowi sporządzania sprawozdań finansowych towarzyszy szereg mechanizmów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, które tę rzetelność zapewniają. W praktyce funkcjonują ściśle procedury wewnętrzne regulujące sam proces, mechanizmy zarządzania systemami informatycznymi służącymi do ewidencji i sprawozdawczości

finansowej oraz mechanizmy ich ochrony. Bezpieczeństwo rzetelności procesu gwarantują zasady nadzoru nad sporządzaniem sprawozdań finansowych, zasady weryfikacji i oceny sprawozdań, audyt wewnętrzny i mechanizm zarządzania ryzykiem korporacyjnym.

Spółka prowadzi księgi rachunkowe w zintegrowanym systemie informatycznym. System zapewnia podział kompetencji, spójność zapisów operacji w księgach oraz kontrolę pomiędzy księgą główną oraz księgami pomocniczymi. Istnieje możliwość modyfikacji funkcjonalności systemu w celu zapewnienia adekwatności rozwiązań technicznych do zmieniających się zasad rachunkowości i norm prawnych. System posiada dokumentację zarówno w części dotyczącej użytkowników końcowych, jak i w części technicznej. Dokumentacja systemu podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Spółka wdrożyła rozwiązania organizacyjne oraz systemowe w zakresie zapewnienia właściwego użytkownika i ochrony systemów, zabezpieczenia dostępu do danych oraz sprzętu komputerowego. Dostęp do zasobów systemu ewidencji finansowo-księgowej oraz sprawozdawczości finansowej ograniczony jest odpowiednimi uprawnieniami, które nadawane są upoważnionym pracownikom wyłącznie w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków i czynności. Księgi rachunkowe w spółkach podlegających konsolidacji są prowadzone w autonomicznych systemach informatycznych. Niezależnie od mechanizmów kontrolnych wkomponowanych w systemy informatyczne, w procesie sporządzania sprawozdań finansowych w PGE S.A. i w spółkach podlegających konsolidacji sprawozdań finansowych obowiązują zarządcze mechanizmy kontrolne takie jak: rozdział obowiązków, weryfikacja poprawności otrzymanych danych, autoryzacja przez przełożonego, niezależne uzgodnienia, itp.

Nadzór nad przygotowaniem jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych pełni dyrektor Departamentu Rachunkowości. Za przygotowanie pakietów sprawozdawczych podlegających konsolidacji odpowiadają osoby odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz zarządy spółek wchodzących w skład Grupy PGE.

Niezależna ocena rzetelności i prawidłowości sprawozdania finansowego PGE S.A. oraz sprawozdań finansowych spółek podlegających konsolidacji dokonywana jest przez biegłych rewidentów. Do badania sprawozdań finansowych najbardziej istotnych spółek w Grupie PGE za 2013 rok wybrano dwie firmy audytorskie. W Grupie PGE obowiązuje wieloetapowy proces zatwierdzania sprawozdań finansowych uwzględniający również udział rad nadzorczych. Ocena jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PGE S.A. dokonywana jest przez jej Radę Nadzorczą. W ramach rady nadzorczej funkcjonuje Komitet Audytu, do którego zadań należy m.in. przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych spółki. Sprawozdania jednostkowe spółek

podlegających konsolidacji oceniane są przez rady nadzorcze tych spółek. Sprawozdania finansowe są zatwierdzane przez walne zgromadzenia spółek.

W PGE działa audyt wewnętrzny, którego celem jest dokonywanie niezależnej i obiektywnej oceny systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej. Realizuje on planowe i doraźne zadania audytowe zarówno w jednostce dominującej, jak i w spółkach Grupy. Plany audytu są tworzone na bazie analiz ryzyka. Wyniki audytów raportowane są Zarządowi PGE S.A.

PGE w gronie spółek giełdowych odpowiedzialnych społecznie

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. od 2011 wchodzi w skład RESPECT Index. Jest to indeks giełdowy, który obejmuje polskie spółki z Głównego Rynku GPW w Warszawie, działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem i poszanowaniem czynników ekonomicznych, społecznych i pracowniczych. Trafiają do niego spółki, które przechodzą trzystopniową weryfikację prowadzoną przez GPW, a także audyt prowadzony przez partnera projektu, firmę Deloitte.

17 grudnia 2013 r. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie ogłosiła wyniki VI edycji rankingu RESPECT Index. PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. po raz kolejny znalazła się w składzie tego indeksu.

Działalność biznesowa zgodna z zasadami UN Global Compact

PGE a prawa człowieka

Zasada 1.

Popieranie i przestrzeganie praw człowieka przyjętych przez społeczność międzynarodową.

Zasada 2.

Eliminacja wszelkich przypadków łamania praw człowieka przez firmę.

Zapisy kluczowych konwencji dotyczących przestrzegania praw człowieka znajdują swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie. Jesteśmy zdania, że przestrzeganie prawa jest podstawą istnienia w biznesie. Dlatego funkcjonowanie w zgodzie z obowiązującymi normami Grupa PGE postrzega jako oczywiste. Przejawem naszego poparcia dla przestrzegania praw człowieka jest udział w Inicjatywie Global Compact.

PGE a środowisko pracy

Zasada 3. Poszanowanie wolności stowarzyszania się.

Zasada 4. Eliminacja wszelkich form pracy przymusowej.

Zasada 5. Zniesienie pracy dzieci.

Zasada 6. Efektywne przeciwdziałanie dyskryminacji w sferze zatrudnienia.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku zatrudnienie w Grupie Kapitałowej PGE wyniosło 41.194,88 etatów i było niższe w porównaniu z zatrudnieniem na koniec 31 grudnia 2012 roku o 81,83 etatu. Najwyższe zatrudnienie występowało w spółkach segmentu Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna – stanowiło ono około 46% ogółem zatrudnionych w Grupie Kapitałowej.

Tabela 2: Struktura wykształcenia pracowników (stan na 31 grudnia 2013 roku, w osobach)

Poziom wykształcenia	Pracownicy	Udział procentowy
Wyższe (licencjackie, magisterskie, podyplomowe, w stopniu doktora, profesora)	11.350	27%
Średnie (liceum, technikum, pomaturalne, policealne)	17.144	41%
Zawodowe (zasadnicze, nauka zawodu)	10.808	26%
Podstawowe (podstawowe, gimnazjalne)	2.231	6%
RAZEM	41.623	100%

Tabela 3: Struktura wieku i płci pracowników (stan na 31 grudnia 2013 roku, w osobach)

Płeć/Wiek	Kobiety	Mężczyźni	Razem
poniżej 30 lat	648	2.977	3.625
31-40 lat	1.973	6.421	8.394
41-45 lat	982	5.423	6.405
46-50 lat	1.358	5.848	7.206
51-55 lat	1.852	6.341	8.193
56-60 lat	1.373	4.828	6.201
powyżej 60 lat	81	1.518	1.599
RAZEM	8.267	33.356	41.623

Tabela 4: Poziom zatrudnienia, w etatach (bez osób zawieszonych)

w etatach	Liczba zatrudnionych	Liczba zatrudnionych	Zmiana %
	31.12.2013	31.12.2012	
łącznie w Grupie PGE, w tym:	41.194,88	41.276,71	0%
Energetyka Konwencjonalna	18.870,81	19.637,83	-4%
Energetyka Odnawialna	583,75	546,05	7%
Obrót Hurtowy	423,69	389,63	9%
Dystrybucja	10.937,71	11.306,39	-3%
Sprzedaż Detaliczna	1.505,12	1.491,40	1%
Pozostałe konsolidowane spółki	8.873,80	7.905,41	12%

Tabela 5: Liczba pracowników według typu zatrudnienia i rodzaju umowy o pracę w podziale na płeć

Dane za 2013:	Dystrybucja*	EN	EO	Exatel	GiEK	Obrót	PGE S.A.	EJ1	Systemy	Dom Maklerski
Łączna liczba pracowników	11.082	64	510	385	18.877	1.518	427	56	391	17
Kobiety	1.685	30	114	137	2.866	1.103	226	27	79	10
Mężczyźni	9.397	34	396	248	16.011	415	201	29	312	7
Umowa o pracę, pełen etat	11.023	64	500	379	18.853	1.504	410	49	388	14
Kobiety	1.657	30	110	132	2.860	1.099	213	23	78	8
Mężczyźni	9.366	34	390	247	15.993	405	197	26	310	6
Umowa o pracę, niepełny etat	59	0	10	6	24	14	17	7	3	3
Kobiety	28	0	4	5	6	4	13	4	1	2
Mężczyźni	31	0	6	1	18	10	4	3	2	1
Umowa o pracę, czas nieokreślony	11.042	50	500	370	18.780	1.473	392	50	313	13
Kobiety	1.677	22	110	128	2.834	1.074	210	24	57	9
Mężczyźni	9.365	28	390	242	15.946	399	182	26	256	4
Umowa o pracę, czas określony	40	14	10	15	97	43	35	6	78	4
Kobiety	8	8	4	9	32	27	16	3	22	1
Mężczyźni	32	6	6	6	65	16	19	3	56	3
Umowa zlecenie	90	1	80	3	105	43	0	14	19	0
Kobiety	46	0	11	2	23	28	0	11	14	0
Mężczyźni	44	1	69	1	82	15	0	3	5	0
Umowa o dzieło	6	0	3	1	3	0	0	1	1	0
Kobiety	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0
Mężczyźni	6	0	2	0	1	0	0	1	1	0

W 2013 roku GK PGE nie współpracowała z istotną liczbą osób samozatrudnionych

W 2013 roku 775 osób rozpoczęło pracę w spółkach GK PGE. Łączna liczba pracowników, którzy odeszli z pracy, wyniosła w 2013 roku 1.555 osób. Najwyższy średni staż pracy wśród tych, którzy odeszli z pracy w raportowanym okresie, mieli pracownicy PGE Dystrybucji – 27 lat i PGE GiEK – 23 lata.

Pełne dane w zakresie pracowników zatrudnionych i odchodzących ze spółek Grupy znajdują się w poniższej tabeli.

Wskaźnik GRI G4-LA1

Tabela 6: Łączna liczba nowo zatrudnionych pracowników, odejść oraz wskaźnik przyjęć i fluktuacji pracowników według grupy wiekowej, płci, w podziale na Spółki

Dane za 2013:	Dystrybucja	EN	EO	Exatel	GiEK	Obrót	PGE S.A.	EJ1	Systemy	Dom Maklerski
Łączna liczba pracowników nowozatrudnionych	14	36	30	79	150	77	76	16	285	12
Kobiety	2	20	14	38	54	43	30	9	57	8
Mężczyźni	12	16	16	41	96	34	46	7	228	4
Wiek poniżej 30 lat	6	13	5	10	33	35	25	1	40	3
Wiek 30-50 lat	6	22	23	65	78	38	45	13	195	9
Wiek powyżej 50 lat	2	1	2	4	39	4	6	2	50	0
Procent pracowników nowozatrudnionych	0%	56%	6%	21%	1%	5%	18%	29%	73%	71%
Kobiety	0%	67%	12%	28%	2%	4%	13%	33%	72%	80%
Mężczyźni	0%	47%	4%	17%	1%	8%	23%	24%	73%	57%
Wiek poniżej 30 lat	1%	87%	12%	37%	9%	25%	56%	17%	69%	75%
Wiek 30-50 lat	0%	46%	9%	21%	1%	5%	15%	30%	67%	69%
Wiek powyżej 50 lat	0%	100%	1%	7%	0%	1%	7%	29%	122%	0%
Łączna liczba pracowników, którzy odeszli z pracy w raportowanym okresie w tym:	367	18	22	78	906	61	39	6	17	0
Kobiety	86	9	13	38	172	32	14	3	2	0
Mężczyźni	281	9	9	40	734	29	25	3	15	0
Wiek poniżej 30 lat	8	6	3	4	21	9	3	0	1	0
Wiek 30-50 lat	107	12	13	50	254	25	29	3	15	0
Wiek powyżej 50 lat	252	0	6	24	631	27	7	3	1	0
Procent pracowników, którzy odeszli z pracy	4%	28%	4%	20%	5%	4%	9%	11%	4%	0%
Kobiety	5%	30%	11%	28%	6%	3%	6%	11%	3%	0%
Mężczyźni	3%	26%	2%	16%	5%	7%	12%	10%	5%	0%
Wiek poniżej 30 lat	2%	40%	7%	15%	6%	6%	7%	0%	2%	0%
Wiek 30-50 lat	2%	25%	5%	16%	3%	3%	10%	7%	5%	0%
Wiek powyżej 50 lat	6%	0%	3%	44%	6%	5%	9%	43%	2%	0%
Średni staż pracy pracowników,	27,9	6,0	11,5	7,0	22,8	18,8	13,3	2,8	10,6	0,0

którzy odeszli z pracy										
Kobiety	34,8	3,6	10,8	6,7	18,3	22,4	14,6	2,0	8,5	0,0
Mężczyźni	29,8	8,4	12,6	7,3	23,9	14,8	12,6	3,7	10,9	0,0
Wiek poniżej 30 lat	5,0	2,7	1,2	3,3	2,0	6,6	1,0	0,0	4,0	0,0
Wiek 30-50 lat	20,3	7,7	2,7	5,6	20,3	8,7	11,1	2,0	9,5	0,0
Wiek powyżej 50 lat	36,4	0,0	35,8	10,7	27,6	33,0	27,7	3,7	33,0	0,0

Zarządzanie Kapitałem Ludzkim

Zgodnie z przyjętym modelem biznesowym GK PGE korzysta z wieloletniego dorobku i doświadczeń spółek i oddziałów wchodzących w skład poszczególnych linii biznesowych, dzieląc się wzajemnie wiedzą i osiągnięciami, które posiadają pracownicy. Spółki GK PGE dbają o nieustanny rozwój pracowników realizując szkolenia, kursy, a także dofinansowując studia podyplomowe.

W 2013 roku nasi pracownicy podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych, programach rozwoju kompetencji menedżerskich, studiach podyplomowych oraz kursach nauki języka obcego. W 2013 roku średnia liczba dni szkoleniowych przypadających na pracownika w GK PGE wyniosła 1,4 dnia. Najczęściej w tym okresie szkoleniach uczestniczyli pracownicy PGE Energia Odnawialna oraz PGE S.A. Szczegółowe dane dla poszczególnych kluczowych Spółek GK PGE zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Wskaźnik GRI G4-LA9

Tabela 7: Średnia liczba dni szkoleniowych w roku, przypadających na pracownika według płci i struktury zatrudnienia

Dane za 2013:	Dystrybucja*	EN	EO	Exatel	GiEK	Obrót	PGE S.A.	Systemy
Średnia liczba dni szkoleniowych	1,80	0,20	2,77	0,72	1,38	1,77	3,82	0,43
Kobiety	1,17	0,23	1,45	0,82	1,15			0,43
Mężczyźni	1,91	0,41	3,22	0,67	1,43			0,43
Kierownictwo wyższego szczebla	4,11	brak danych	2,57	0,67	7,76	brak szczegółowych danych	brak szczegółowych danych	0,46
Stanowiska kierownicze	3,15	brak danych	5,09	2,69	3,78			0,79
Pozostali pracownicy	1,67	brak danych	2,55	0,51	1,29			0,41

* Spośród dziewięciu oddziałów PGE Dystrybucja S.A. dwa oddziały - Oddział w Warszawie oraz Oddział w Białymstoku - zaraportowały brak danych w tym zakresie.

W raportowanym okresie brak jest danych na temat edukacji i szkoleń pracowników w Domu Maklerskim i spółce EJ 1.

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. podpisała 26 maja 2011 r. umowę z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości na dofinansowanie projektu szkoleniowego pod nazwą: „Akademia PGE – zintegrowany rozwój strategicznych kompetencji pracowników Grupy Kapitałowej PGE”.

Był to pierwszy w historii GK PGE projekt szkoleniowy o tak dużym zasięgu, dofinansowany ze środków pozabudżetowych Grupy. W ramach projektu w szkoleniach uczestniczyło 1.743 pracowników spółek i oddziałów z Grupy PGE. Celem głównym projektu było wsparcie procesów konsolidacyjnych Grupy Kapitałowej PGE poprzez rozwój kluczowych kompetencji pracowników, w obszarach: zarządzania, finansów i kontrolingu, negocjacji i obsługi klienta.

Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu pracownicy GK PGE mogli wziąć udział w wielu szkoleniach, dających im szansę zdobycia nowych oraz wzmocnienia posiadanych kompetencji, a także ich implementację na stanowiskach pracy we wszystkich działach spółek GK PGE objętych projektem.

Projekt został dofinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie 2.1.1 Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach. Dofinansowanie projektu było efektem udziału PGE S.A. w konkursie na ponadregionalne zamknięte projekty szkoleniowe, którego wyniki ogłoszono w listopadzie 2010 roku. Wniosek złożony do konkursu przez PGE S.A. na realizację projektu Akademia PGE uzyskał wówczas wysoką pozycję na liście rankingowej pod względem wielkości dofinansowania.

Szkolenia Akademii PGE rozpoczęły się w sierpniu 2011 roku i były prowadzone do czerwca 2013 roku. Następnie do końca 2013 roku były prowadzone badania rezultatów projektu, m. in. poziom nabytej wiedzy i kompetencji.

Akademia PGE w liczbach:

- 14 tematów dotyczących negocjacji oraz obsługi klienta,
- 23 programy z zakresu finansów i kontrolingu,
- 14 tematów dotyczących zarządzania,
- 49 menedżerów – uczestników warsztatów nt. strategii zarządzania wiekiem,
- 3.688 uczestników szkoleń, w tym 614 osób w wieku 45+

Tabela 8: Beneficjenci Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w ramach Akademii PGE (liczba uczestnictw* od początku trwania programu do dnia 30 czerwca 2013 roku)

Spółka	Liczba uczestnictw
PGE GiEK S.A.	1.192
PTS Betrans sp. z o.o.	110

PGE Obrót S.A.	698
PGE Dystrybucja S.A.	1.006
PGE Energia Odnawialna S.A.	198
PGE EJ S.A.	9
PGE EJ 1 sp. z o.o.	6
PGE S.A.	469
RAZEM	3.688

*uczestnictwo – udział jednego pracownika w jednym szkoleniu

Grupa Kapitałowa PGE jest również otwarta na organizowanie praktyk dla studentów, którzy mają szanse zdobyć cenne doświadczenia oraz kwalifikacje zawodowe.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

Jako odpowiedzialny pracodawca dbamy o to, aby nasi pracownicy mieli zagwarantowane bezpieczne miejsce pracy. Naszym stałym celem jest również promowanie wśród pracowników kultury bezpiecznej pracy. Inicjatywy, które realizujemy w tym zakresie, opierają się przede wszystkim na działaniach prewencyjnych oraz wymianie wiedzy i doświadczeń. Poszczególne spółki w ramach Grupy mają własne polityki BHP. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki działalności poszczególnych linii biznesowych. Ze względu na charakter pracy, na największe ryzyko narażeni są pracownicy spółek PGE GiEK i PGE Dystrybucja. Nasze kluczowe inicjatywy w tym zakresie skupiają się właśnie na nich.

Wyróżnienia w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy otrzymane w 2013 roku:

- I miejsce w kwalifikacji drużynowej XVI Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Elektrowniach i Elektrociepłowniach dla zespołu PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów. I i II miejsca indywidualnie zdobyli również pracownicy PGE GiEK S.A.;
- Dyplom i wyróżnienie dla PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów za opracowanie: „Kwalifikacja i wdrożenie ultradźwiękowej metody "Phased Array" (PA) dla badania spoin o grubościach ścianek poniżej 8 mm” oraz list gratulacyjny za opracowanie: „Zmiana technologii wymiany taśm przenośników węgla” w 41. edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy, organizowanego pod patronatem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej;
- „Karta Lidera Bezpiecznej Pracy”, w uznaniu za uzyskane wyniki w zakresie poprawy warunków pracy oraz bezpieczeństwa i ochrony człowieka w środowisku pracy dla dwóch oddziałów PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.: Elektrownia Bełchatów i Zespół Elektrowni Dolna Odra. Nowa Złota Karta Lidera Bezpiecznej Pracy została przyznana bełchatowskiej elektrowni na lata 2014-2015. Zespół Elektrowni Dolna Odra został nagrodzony Srebrną Kartą Lidera Bezpiecznej Pracy na lata 2014-2015. uroczystość wręczenia

pracodawcom „Karta Lidera Bezpiecznej Pracy” odbyła się w październiku 2013 roku, podczas XVI Konferencji Forum Liderów Bezpiecznej Pracy.

W 2013 roku wypadkowość w GK PGE zmniejszyła się o 7 % w porównaniu do 2012 roku.

Wskaźnik GRI G4-LA6

Tabela 9: Rodzaj i wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych, nieobecności w pracy oraz całkowita liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą, według Spółek Grupy oraz płci

Dane za 2013 r.	Dystrybucja	EN	EO	Exatel	GiEK	Obrót
Liczba wypadków przy pracy ogółem w tym:	85	0	4	2	62	7
Kobiety	3	0	0	2	4	2
Mężczyźni	82	0	4	0	58	5
Liczba wypadków śmiertelnych, zbiorowych i ciężkich	3*	0	0	0	2**	0
Kobiety	0	0	0	-	0	0
Mężczyźni	4	0	0	-	5	0
Wskaźnik częstotliwości wypadków Wskaźnik częstotliwości wypadków = (liczba wypadków / liczba zatrudnionych) * 1000	8	0	8	5	3	5
Kobiety	2	0	0	15	1	2
Mężczyźni	9	0	10	0	4	12
Łączna liczba dni niezdolności do pracy z tytułu wypadków przy pracy	5.213	0	66	10	4.783	187
Kobiety	282	0	0	10	434	30
Mężczyźni	4.931	0	66	0	4.349	157
Łączna liczba pracowników	11.082	64	510	385	18.877	1.516
Kobiety	1.685	30	114	137	2.866	1.101
Mężczyźni	9.397	34	396	248	16.011	415
Wskaźnik ciężkości wypadków Absencja wypadkowa do liczby wszystkich zaistniałych wypadków	61	0	17	5	77	27
Kobiety	94	0	0	5	109	15
Mężczyźni	60	0	17	0	75	31
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	0	0	0	0	0	0
Kobiety	0	0	0	0	0	0
Mężczyźni	0	0	0	0	0	0
Liczba wypadków u podwykonawców ogółem w czasie wykonywania pracy na rzecz organizacji raportującej	b/d	0	0	0	4	0
Kobiety	b/d	0	0	0	0	0
Mężczyźni	b/d	0	0	0	4	0

Brak wypadków śmiertelnych, zbiorowych i ciężkich u podwykonawców GK PGE w 2013 roku.

*w tym jeden wypadek zbiorowy, w którym zostały poszkodowane dwie osoby

** w tym dwa wypadki zbiorowe, w których zostało poszkodowanych pięć osób

Komfort pracy i stabilność

Wskaźnik GRI G4-LA2

Poszczególne spółki z Grupy PGE oferują swoim pracownikom szerokie pakiety świadczeń socjalnych. Dodatkowe świadczenia są niezwykle istotnym aspektem pracy w Grupie PGE. Ze względu na specyfikę działalności poszczególnych linii biznesowych, każda ze spółek ustala oferowane dodatkowe świadczenia socjalne przysługujące pracownikom. Wśród szeregu świadczeń wyróżnić można: dodatkową opiekę medyczną, dodatkowe świadczenia emerytalne, dopłaty do energii

elektrycznej, czy też dodatkowe ubezpieczenia na życie. Ponadto zapewniamy naszym pracownikom w Bełchatowie czy w Bogatyni dojazd do miejsca pracy, a część pracowników korzysta z dopłat do biletów komunikacji miejskiej.

Przyjazne miejsce pracy

Wskaźnik GRI G4-56

Dokładamy wszelkich starań, aby zapewnić równe traktowanie w zatrudnieniu, przeciwdziałamy dyskryminacji i mobbingowi. Przykładem naszego zaangażowania w tym zakresie jest m.in. wdrożony w 2011 roku Kodeks Etyki w Spółce PGE EJ1. Jest on zbiorem zasad i uniwersalnych wartości, którymi kieruje się zarówno Zarząd, jak i pracownicy w życiu codziennym i zawodowym, tj. praworządności, transparentności, rzetelności, profesjonalizmu, uczciwości, lojalności i tolerancji. W PGE S.A. została zaś wdrożona Wewnętrzna Polityka Antymobbingowa, z którą zapoznawani są wszyscy pracownicy. Każdy z pracowników ma możliwość zgłoszenia przypadków mobbingu, których doświadczył lub których był świadkiem.

Działalność naszej firmy opiera się na zasadach i wartościach, które całkowicie wykluczają stosowanie jakichkolwiek form pracy przymusowej i zatrudniania nieletnich.

W GK PGE w ramach wzmocnienia identyfikacji pracowników z Grupą oraz ich integracji organizowane są liczne inicjatywy, jak na przykład Mistrzostwa PGE, podczas których pracownicy rywalizują w rozgrywkach różnych dyscyplin sportowych.

Wolność stowarzyszania się

W Grupie Kapitałowej PGE działa 113 zakładowych i międzyzakładowych organizacji związkowych, do których należy ponad 24.000 pracowników. W spółkach GK PGE istnieją również liczne organizacje pozazwiązkowe zrzeszające pracowników spółek w zależności od osobistych zainteresowań.

Respektujemy także prawo do zrzeszania się i prowadzimy regularny dialog ze związkami zawodowymi. Na mocy wewnętrznych porozumień, w poniższych spółkach obowiązują zbiorowe układy pracy*.

Wskaźnik GRI G4-11

Tabela 10: Liczba pracowników objęta układem zbiorowym*

Dane za 2013:	Dystrybucja	EO	GiEK	Obrót	PGE S.A.*
Liczba pracowników objęta układem zbiorowym	10.988	510	18.877	1.383	427
Odsetek pracowników objęta układem zbiorowym (w odniesieniu do wszystkich pracowników)	99%	100%	100%	91%	100%
Liczba pracowników kontraktowych (wykonawcy, podwykonawcy, wykonawcy)	1	0	0	0	0

niezależni) objętych układem zbiorowym – z suplementu sektorowego

* Zakładowe układy zbiorowe pracy (ZUZP) są porozumieniami zawieranymi między Pracodawcą a Organizacjami Związkowymi i dotyczą wszystkich pracowników bez względu na ich przynależność związkową. Regulują one przede wszystkim wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy, w tym warunki pracy i płacy, a także inne świadczenia ściśle związane z pracą.

W PGE Energia Natury, Exatel, PGE EJ1, PGE Systemy oraz PGE Dom Maklerski nie występują układy zbiorowe.

PGE a środowisko naturalne

Zasada 7. Prewencyjne podejście do środowiska naturalnego.

Zasada 8. Podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej.

Zasada 9. Stosowanie i rozpowszechnianie przyjaznych środowisku technologii.

Przed rozpoczęciem każdej inwestycji w Grupie Kapitałowej prowadzone są badania skali oddziaływania na otoczenie oraz podejmowane są działania mające na celu minimalizowanie jej wpływu na środowisko naturalne. Na tym etapie planowane są również konkretne działania na przyszłość, mające na celu zagospodarowanie terenu po zaprzestaniu działalności biznesowej PGE. Ważnym etapem poprzedzającym rozpoczęcie każdej inwestycji jest również dialog ze społecznościami lokalnymi. Komunikowany jest im przyszły wpływ na środowisko, wynikający z charakteru działalności Grupy PGE. Wskazywane są jednocześnie pozytywne aspekty inwestycji, takie jak np. rozwój danego regionu czy nowe miejsca pracy.

W 2013 roku w Grupie realizowane były następujące działania w obszarze ochrony środowiska:

- wypełnianie na bieżąco przez spółki z Grupy obowiązków wynikających z przepisów ochrony środowiska i decyzji administracyjnych, w tym prowadzenie odpowiedniej sprawozdawczości oraz pomiarów i monitoringu otoczenia;
- przeprowadzenie rozliczenia i zbilansowania wielkości emisji CO₂ za rok 2013, zgodnie z wymaganym terminem. Przydział bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ na energię elektryczną i ciepło oraz zakupy brakujących uprawnień do emisji pozwoliły na umorzenie uprawnień do emisji za rok 2013;
- stosowanie możliwie najlepszych, aktualnie dostępnych rozwiązań technicznych i specjalistycznych urządzeń, w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery;
- prowadzenie działań w zakresie gospodarki odpadami, polegających na ograniczeniu ilości powstających odpadów i wzrostu zagospodarowania ubocznych produktów spalania. Celem możliwości wprowadzania ubocznych produktów spalania do obrotu handlowego zarejestrowane zostały popioły, żużle, mieszanki popiołowo-żużłowe oraz gips z IOS w unijnej Agencji ECHA. Aktualnie trwają prace nad rejestracją popiołów ze spalania czystej biomasy.

PGE GiEK S.A. uczestniczy w pracach właściwych Konsorcjum ds. REACH (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1907/2006, dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, poprzez ich rejestrację i ocenę, oraz w niektórych przypadkach udzielanie zezwoleń i ograniczenia handlu i stosowania niektórych chemikaliów);

- kontynuowanie programu ograniczenia hałasu emitowanego do otoczenia, w tym m.in. w Kopalni Węgla Brunatnego Turów i Elektrowni Turów, gdzie przeprowadzono inwestycje modernizacji układu technologicznego przenośników węglowych oraz wytłumienia urządzeń elektrowni, w celu poprawienia klimatu akustycznego i obniżenia emisji hałasu poniżej poziomu obowiązujących norm.
- W uznaniu swoich działań podmioty Grupy Kapitałowej PGE otrzymały miana „Firm przyjaznych środowisku”, „Przedsiębiorstw Fair Play”, „Mecenasów Środowiska” i „Liderów Polskiej Ekologii”.

Wskaźnik GRI G4-EN3

Tabela 11: Całkowite zużycie energii w organizacji

Dane za 2013:	Dystrybucja	GiEK
Całkowite zużycie energii w organizacji		
Całkowite zużycie paliw ze źródeł nieodnawialnych, w tym: [GJ]		
Węgiel kamienny		142.019.105
Węgiel brunatny		421.128.277
Gaz ziemny wysokometanowy	22.628	5.376.739
Gaz ziemny zaazotowany		4.640.471
Benzyna	31.803	13.748
Olej opałowy	8.461	1.940.924
Olej napędowy	141.172	508.968
Całkowite zużycie paliw ze źródeł odnawialnych, w tym: [GJ]		
Biomasa	-	11.593.871
Całkowite zużycie energii cieplnej	88.430	1.721.311

Dane za 2013:	Exatel	Obrót	Dystrybucja	EN	EO	GiEK
Całkowite zużycie energii w organizacji [MWh]						
Całkowite zużycie energii elektrycznej	53.510	1.821	68.394	626*	875.360	6.619.866

* dane dla 3 farm pochodzą z okresu od sierpnia 2013 do grudnia 2013

Całkowita sprzedaż energii elektrycznej przez PGE Obrót wyniosła w 2013 roku 36.950.886 MWh.

Spółki PGE S.A., PGE EJ1, PGE Systemy oraz Dom Maklerski nie dysponują danymi dotyczącymi zużycia energii.

Dane za 2013:	EN	EO	GiEK
Roczna produkcja energii [MWh]	265.199	1.016.532	55.595.967

Dane za 2013:	GiEK
Roczna produkcja ciepła [GJ]	20.573.799

Wskaźnik GRI G4-EN23

Tabela 12: Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem [t]

Dane za 2013:	GiEK*	Dystrybucja**	EN***	EO****
Ilość odpadów niebezpiecznych wytworzonych w danym roku	1.010	1.808	1	18.284
Ilość odpadów niebezpiecznych według metody utylizacji:	1.219	b/d	1	18.284
Odzyskiwanie (w tym odzysk energii)	415	b/d	b/d	b/d
Recycling	96	b/d	b/d	b/d
Unieszkodliwianie	574	b/d	b/d	b/d
Składowanie na składowiskach odpadów	0	b/d	b/d	b/d
Przechowywanie na terenie zakładu oraz magazynowanie	134	b/d	1	b/d
Ilość odpadów innych niż niebezpieczne wytworzonych w danym roku	8.159.571	6.715	1	25.000
Ilość odpadów innych niż niebezpiecznych według metody utylizacji:	8.484.047	b/d	1	25.000
Odzyskiwanie (w tym odzysk energii)	3.760.775	b/d	b/d	b/d
Recycling	12.077	b/d	b/d	b/d
Unieszkodliwianie	6.650	b/d	b/d	b/d
Składowanie na składowiskach odpadów	4.458.627	b/d	b/d	25.000
Przechowywanie na terenie zakładu oraz magazynowanie	245.918	b/d	1	b/d

*W umowach na odbiór odpadów określany jest kierunek zagospodarowania zgodny z posiadanymi pozwoleniami. Odpady przekazywane są odbiorcom posiadającym odpowiednie pozwolenia.

**Wszystkie odpady są przekazywane uprawnionym odbiorcom celem dalszego zagospodarowania. Ilość odpadów wytworzonych, a co za tym idzie przekazanych uprawnionym odbiorcom w PGE Dystrybucja S.A. jest uzależniona od awarii linii oraz prowadzonych remontów i inwestycji w danym roku.

***Odpady pochodzą z prac serwisowych turbin wiatrowych, przez krótki czas przechowywane są w specjalnie przygotowanych do tego kontenerach. Następnie odbierane są przez uprawnione do tego firmy. W związku z czym dalszy sposób postępowania z odpadami nie jest znany.

**** Odbiór odpadów jest dokonywany przez uprawnioną organizację.

Wskaźnik GRI G4-EN22

Tabela 13: Całkowita objętość ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia [m3]

Dane za 2013:	EO	GiEK
Rzeczywista łączna ilość ścieków według:	7.629	20.537.404
Wody powierzchniowe, w tym:	-	
rzeki	2.129	20.298.831
przedsiębiorstwa komunalne	5.500	238.573
Wody z odwodnienia zakładu górniczego / wody kopalniane	-	267.952.821
Wody chłodnicze z otwartego obiegu chłodzenia, które nie wymagają oczyszczenia. Istotną z punktu widzenia środowiskowego jest tylko temperatura zrzucanej wody.	-	1.234.522.960
Stosowane metody oczyszczania ścieków	Oczyszczanie biologiczne i biologiczno-mechaniczne. Ścieki komunalne	Oczyszczanie biologiczne, mechaniczne i chemiczne

kierowane są do
oczyszczalni ścieków

Wskaźnik GRI G4-EN24

Tabela 14: Łączna liczba i objętość istotnych wycieków

Dane za 2013:	Dystrybucja	GiEK
Liczba zewidencjonowanych istotnych wycieków, w tym w podziale na rodzaj wycieku:	34	-
wycieki paliw (na powierzchnię ziemi lub wody)		-
pozostałe (określone przez organizację) [liczba]	34	-
Łączna objętość zidentyfikowanych istotnych wycieków [m ³]	506,4	-
Skutki wycieków	Skutki wycieków zostały całkowicie usunięte. Usługa pogotowia ekologicznego polega na wybraniu skażonej ziemi i zastąpieniu jej ziemią spełniającą wymagania przepisów. Wymiana ziemi prowadzona jest na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych potwierdzających całkowite usunięcie zanieczyszczenia.	

Dla PGE Energia Natury i PGE Energia Odnawialna nie zidentyfikowano istotnych wycieków. W raportowanym okresie nie było przypadków wycieków ropy, odpadów oraz chemikaliów.

Rozwój nowych źródeł energii

Grupa Kapitałowa PGE inwestuje zarówno w rozwój całkowicie nowych źródeł energii, źródeł bazujących na zasobach odnawialnych, jak i w modernizację istniejących, konwencjonalnych instalacji, tak aby znacząco zredukować ich ujemny wpływ na środowisko naturalne. Dzięki postępowi technologicznemu rośnie sprawność energetyczna bloków wytwórczych, a tym samym wytworzenie jednostki energii oznacza mniejsze obciążenie dla środowiska. Dzisiejsza elektrownia to zakład, w którym na bieżąco monitoruje się parametry spalania, skład spalin i prawidłowość funkcjonowania rozwiązań technicznych odpowiedzialnych za oczyszczanie spalin.

Energetyka odnawialna

Elektrownie wodne

W skład Grupy Kapitałowej PGE wchodzi 33 elektrownie wodne, w tym 30 w ramach spółki PGE Energia Odnawialna S.A. W tej grupie znajdują się:

- elektrownie szczytowo-pompowe (m.in. największa tego typu elektrownia w Polsce – Elektrownia Wodna Żarnowiec, i Elektrownia Porąbka-Żar);

- szczytowo-pompowe z dopływem naturalnym (EW Solina i EW Dychów) oraz
- pozostałe przepływowe.

Energia produkowana w EW Żarnowiec i EW Porąbka-Żar nie jest energią odnawialną, lecz dzięki akumulacji energii w zbiornikach górnych w okresach dobowych o niskim zapotrzebowaniu na energię i wykorzystaniu jej w okresach o dużym zapotrzebowaniu w szczycie, elektrownie zwiększają elastyczność Krajowego Systemu Energetycznego, a tym samym efektywność systemu produkcji energii. Większa efektywność oznacza mniejsze obciążenie dla środowiska.

Spółka PGE Energia Odnawialna S.A. bierze udział w programach rozwoju gospodarki wodnej. Współpracuje między innymi z Ministerstwem Środowiska, Rejonowymi Zarządcami Gospodarki Wodnej, Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i innymi firmami związanymi z gospodarką wodną, ochroną środowiska i produkcją odnawialnej energii. Zgodnie z wymogami ochrony środowiska naturalnego, w nowobudowanych obiektach (np. EW Oława na rzece Odrze) stosowane będą specjalne przepławki umożliwiające wędrówkę ryb. Powszechnie stosowane są oleje i smary podlegające biodegradacji i nie mające ujemnego wpływu na środowisko naturalne.

Elektrownie wiatrowe

GK PGE jest obecnie jednym z liderów na rynku energii wiatrowej. W 2013 roku Grupa posiadała farmy wiatrowe o łącznej mocy 283 MW, co stanowiło około 8,4% zainstalowanych w Polsce mocy z instalacji wiatrowych.

W ramach Grupy Kapitałowej PGE w 2013 roku funkcjonowało dziewięć farm wiatrowych, w tym cztery w ramach PGE Energia Odnawialna S.A. o łącznej mocy 152 MW, tj.:

- Kamieńsk o mocy 30 MW;
- Pelplin o mocy 48 MW;
- Żuromin o mocy 60 MW;
- Resko I 14 MW.

Elektrownia Wiatrowa Kamieńsk, która znajduje się na zreultywowanym zwałowisku zewnętrznym Kopalni Bełchatów, rozpoczęła wytwarzanie energii w grudniu 2007 roku. Farmy w Pelplinie (woj. pomorskie) i w Żurominie (woj. mazowieckie) uruchomiono w 2012 roku. Resko I (woj. zachodniopomorskie) w 2013 roku.

W PGE Energia Natury S.A. funkcjonuje od 2013 roku kolejnych pięć farm wiatrowych o łącznej mocy 131 MW:

- w województwie zachodniopomorskim zlokalizowane są dwie farmy wiatrowe: Jagniątkowo (Lake Ostrowo) o mocy 30,5 MW oraz Karnice o mocy 30 MW;

- w województwie warmińsko-mazurskim - farma wiatrowa Kisielice o mocy 40,5 MW;
- w województwie pomorskim - farma wiatrowa Malbork o mocy 18 MW;
- w województwie podkarpackim - farma wiatrowa Galicja o mocy 12 MW.

W związku z realizacją zadań inwestycyjnych w roku 2013 PGE Energia Odnawialna S.A. uzyskała 15 października 2013 roku koncesję na wytwarzanie energii oraz przekazanie do eksploatacji FW Resko Etap I o mocy 14 MW.

Działania Spółek GK PGE podejmowane na rzecz ochrony środowiska naturalnego

Aktywna polityka środowiskowa jest prowadzona w firmie od lat. W jej ramach PGE m.in. unowocześnia bloki energetyczne, inwestuje w OZE, eliminuje zagrożenia usterek sieci energetycznych wywołanych burzami i silnym wiatrem, chroni gatunki zwierząt oraz aktywnie chroni pejzaż gospodarczo-społeczny energetyki.

Wskaźnik GRI G4-EN31

Tabela 15: Łączne wydatki inwestycyjne przeznaczane na ochronę środowiska według typu [PLN]

Dane za 2013:	Dystrybucja	EO	EN	GI EK
Łączne wydatki inwestycyjne przeznaczane na ochronę środowiska według typu				
Łączne wydatki na ochronę środowiska w tym:	53.086.599	71.914	-	336.503.960
koszty utylizacji odpadów, oczyszczania emisji oraz rekultywacji	759.289	68.014		-
koszty zapobiegania i zarządzania ochroną środowiska	104.704	3.900	b/d**	336.503.960
nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	52.222.606	-		b/d*

* obecny sposób agregacji danych nie pozwala na przedstawienie danych w sposób rzetelny. Dołożymy wszelkich starań, aby w następnym okresie raportowania zaprezentować te dane.

**Nie przedstawiono danych za ten rok, ponieważ PGE EN przejęła aktywa Ibedrolly i Dong Energy w lipcu, w związku z czym przedstawienie danych za ten rok może być niereprezentatywne.

Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar górnictwa i energetyki konwencjonalnej w GK PGE

Elektrownie i elektrociepłownie z Grupy Kapitałowej PGE, wytwarzające energię elektryczną i ciepło w źródłach konwencjonalnych posiadają wymagane pozwolenia, zezwolenia i uzgodnienia z zakresu ochrony środowiska. Dokumentacja jest na bieżąco aktualizowana i dostosowywana do zmian prawnych i technologicznych w instalacjach. Przedsiębiorstwa z wyprzedzeniem dostosowują się do wymagań prawnych w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Otwarte są na innowacyjne rozwiązania i technologie, mogące dodatkowo podnieść ekologiczne bezpieczeństwo i od lat

współpracują z instytucjami i ośrodkami naukowo-badawczymi. Działania elektrowni i elektrociepłowni zmierzające do sprostania wymogom ochrony środowiska polegają m.in. głównie na:

- modernizacji urządzeń wytwórczych;
- zwiększaniu udziału produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu;
- optymalizacji procesu spalania;
- modernizacji, wymianie bądź budowie urządzeń ochronnych (elektrofiltry, instalacje odsiarczania),
- ograniczeniu masy wytwarzanych ubocznych produktów spalania oraz zwiększeniu ich ponownego wykorzystania.

Wskaźnik GRI G4-EN1

Tabela 16: Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości

Dane za 2013:	GiEK
Wykorzystane surowce nieodnawialne według wagi lub objętości (zużyte na cele produkcyjne i nieprodukcyjne), w tym:	
Węgiel brunatny brutto (t) - wydobyty	51.310.002
Węgiel kamienny netto (t) - zużyty łącznie (na cele produkcyjne i nieprodukcyjne)	6.286.480
Węgiel brunatny netto (t) - zużyty łącznie (na cele produkcyjne i nieprodukcyjne)	50.637.339
Gaz ziemny wysokometanowy (m3)	147.829.146
Gaz ziemny zaazotowany (m3)	229.093.605
Olej opałowy (t)	49.339
Olej napędowy (m3)	14.109
Benzyna (m3)	415
Wapień (t)	1.602.115
Wykorzystane surowce odnawialne według wagi lub objętości, w tym:	
Biomasa (t)	1.055.041

Wskaźnik GRI G4-EN5

Tabela 17: Energochłonność

Dane za 2013:	GiEK
Energochłonność:	
Energia chemiczna paliw zużytych na produkcję energii elektrycznej [GJ]	561.763.821
Produkcja energii elektrycznej brutto [MWh]	60.821.788
Wskaźnik energochłonności dla produkcji energii elektrycznej [GJ/MWh]	9,24
Energia chemiczna paliw zużytych na produkcję energii ciepła	25.026.810
Roczna produkcja ciepła [GJ]	20.573.799
Wskaźnik energochłonności dla produkcji ciepła [GJ/GJ]	1,22

Ochrona powietrza

Dyrektywa EU-ETS (European Union Greenhouse Gas Emission Trading Scheme, wspólnotowy system handlu emisjami) oraz akt wykonawczy (m.in. Rozporządzenie Komisji Europejskiej w sprawie monitorowania i raportowania emisji gazów cieplarnianych na mocy Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady) wprowadziły od roku 2013 nowe zasady monitorowania i raportowania emisji CO₂ w ramach EU-ETS. Realizując powyższe obowiązki prawne wszystkie instalacje PGE GiEK S.A. opracowały nowe Plany Monitorowania Emisji CO₂ oraz uzyskały lub są w trakcie zmian zezwoleń na udział w systemie handlu uprawnieniami do emisji CO₂ na III okres rozliczeniowy.

Od roku 2013 rozpoczął się III okres rozliczeniowy obejmujący lata 2013-2020. W tym okresie zmieniają się zasady przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ dla wszystkich uczestników EU ETS, w tym w szczególności dla wytwórców energii elektrycznej i ciepła. PGE GiEK S.A. uczestniczy aktywnie w procedurach przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ zarówno w zakresie energii elektrycznej, jak i ciepła.

Dla zapobiegania zanieczyszczeniom i zagrożeniom dla środowiska, w elektrowniach oraz elektrociepłowniach PGE GiEK S.A. stosuje się najlepsze, aktualnie dostępne rozwiązania techniczne oraz specjalistyczne urządzenia. PGE GiEK S.A. realizuje szereg działań inwestycyjnych celem dostosowania do zaostrzonych standardów emisyjnych, określonych w Dyrektywie IED. Ponadto spółka z wyprzedzeniem przygotowuje się do nowych wymogów, wynikających z projektowanych konkluzji BAT/BREF, które wprowadzają szereg nowych obowiązków dla prowadzącego instalację, głównie w zakresie:

- zaostrzone standardy emisyjne SO₂, NO_x i pyłu;
- monitorowanie i redukcja emisji rtęci,
- wymagania w zakresie emisji: CO, NH₃, HCl, HF, N₂O (dotychczas nieregulowane).

Wskaźnik GRI G4-EN15

Tabela 18: Emisja CO₂ (zweryfikowana) z głównych instalacji Grupy w roku 2013 w porównaniu do średniorocznego przydziału uprawnień do emisji CO₂

Operator	Emisja CO ₂ zweryfikowana w roku 2013 (w tonach)	Przydział bezpłatnych uprawnień do emisji CO ₂ na 2013 rok (w tonach)
PGE GiEK Oddział Elektrownia Bełchatów	37.178.165	16.816.401
PGE GiEK Oddział Elektrownia Turów	9.994.790	6.761.106
PGE GiEK Oddział Elektrownia Opole	6.321.343	3.882.897
PGE GiEK Oddział Zespół Elektrowni Dolna Odra	5.550.680	3.231.860
PGE GiEK Oddział Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz	849.925	798.364
PGE GiEK Oddział Elektrociepłownia Gorzów	445.365	333.312
PGE GiEK Oddział Elektrociepłownia Lublin-Wrotków	411.265	439.808
PGE GiEK Oddział Elektrociepłownia Rzeszów	242.435	186.013

PGE GiEK Oddział Elektrociepłownia Kielce	210.206	153.644
PGE GiEK Oddział Elektrociepłownia Zgierz	87.986	69.665
RAZEM	61.292.160	32.673.070

Wskaźnik GRI G4-EU5

W 2013 roku pokrycie emisji CO₂ przydziałem darmowych uprawnień wyniosło 53 proc. (wskaźnik raportowany dla PGE GiEK S.A.)

Wskaźnik GRI G4-EN21

Tabela 19: Emisja związków NO_x, SO_x, i innych istotnych związków emitowanych do powietrza, wskaźnik raportowany dla PGE GiEK

Dane za 2013:	GiEK
Waga istotnych emisji do powietrza, (w tonach), dla każdej z następujących kategorii [t]:	
NO _x	73.097
SO _x	102.646
Pył zawieszony	3.453
Emisja na MWh dla generowania netto dla wszystkich mocy produkcyjnych oraz generowanie netto ze spalarni, dla każdej z następujących kategorii [kg/MWh]:	
NO _x	1,31
SO _x	1,85
Pył zawieszony	0,06

Systemy zarządzania środowiskiem

Podstawowym zadaniem normy ISO 14001 jest wspomaganie ochrony środowiska i zapobieganie zanieczyszczeniom w sposób uwzględniający potrzeby społeczno-ekonomiczne, w myśl idei zrównoważonego rozwoju. System zarządzania środowiskowego funkcjonuje w większości Oddziałów PGE GiEK S.A. Ponadto w jednym z Oddziałów został wdrożony i zweryfikowany system Ekozarządzania i Audytu EMAS. Od 2013 roku opracowana została jednolita polityka środowiskowa oraz funkcjonuje centralne zarządzanie aspektami środowiskowymi we wszystkich Oddziałach spółki. Koncepcja zunifikowanego Systemu Zarządzania Środowiskowego ma służyć ujednoczeniu dokumentacji i poprawie efektywności zarządzania obszarem ochrony środowiska.

Gospodarka odpadami

Proces energetycznego spalania węgla kamiennego, brunatnego lub biomasy nieodłącznie związany jest z powstawaniem ubocznych produktów spalania (UPS), wytwarzanych bezpośrednio w procesie spalania lub w procesach oczyszczania gazów odlotowych. Duży potencjał produkcyjny przekłada się na znaczący udział w wytwarzaniu ubocznych produktów spalania. Mając świadomość istotnego korzystania z zasobów naturalnych, poszukuje się rozwiązań ograniczających wpływ na środowisko naturalne. Stale poszerzana jest skala wykorzystania UPS poprzez realizację badań i poszukiwanie

nowych zastosowań UPS z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Działania te wpisują się w politykę Unii Europejskiej ukierunkowaną na ponowne użycie odpadów. Prowadzona działalność w zakresie ponownego wykorzystania ubocznych produktów spalania jest świadoma i bezpieczna zarówno dla życia i zdrowia ludzi, jak i środowiska naturalnego. Gospodarka odpadami prowadzona jest zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniach i regulacjach prawnych.

Odpady pochodzące ze spalania węgla kamiennego z uwagi na swoje właściwości znajdują szerokie zastosowanie w sektorze budowlanym i cementowym. Zdecydowana większość ubocznych produktów spalania powstających ze spalania węgla kamiennego spółki jest zagospodarowywana w procesach odzysku. Popioły wykorzystywane są jako dodatki do cementów i betonów oraz produkcji materiałów budowlanych. W roku 2013 poprzez procesy odzysku skierowano do ponownego wykorzystania ok. 79% wytwarzanych popiołów. Inne i bardzo zmienne właściwości popiołów, pochodzących ze spalania węgla brunatnego, powodują że ich gospodarcze wykorzystanie nie jest znaczące i podlegają one głównie składowaniu lub są wykorzystywane do wypełniania terenów niekorzystnie przekształconych. Odzyskowi podlega jednak około 35%, w tym głównie poprzez wypełnianie terenów niekorzystnie przekształconych. Pozostała część wykorzystywana jest w przemyśle cementowym i drogownictwie.

Gips syntetyczny, powstający w procesach odsiarczania spalin, znajduje szerokie zastosowanie w przemyśle budowlanym i cementowym. Jego zagospodarowanie oparte jest na wieloletniej współpracy i długoterminowych umowach ze stałymi odbiorcami. W 2013 roku wytworzono łącznie ponad 1.500 tys. Mg gipsu, z czego zagospodarowano ponad 66%. Występujące nadwyżki lokowane są w magazynach i będą podlegały wykorzystaniu w kolejnych latach. W roku 2013 gipsy syntetyczne produkowane w instalacjach PGE GiEK S.A. uznane zostały w większości za produkt uboczny i nie są traktowane jako odpady. Podjęto również działania zmierzające do uznania za produkt uboczny także popiołów ze spalania węgla kamiennego.

Ochrona wód

Do celów technologicznych instalacje wykorzystują wody powierzchniowe lub podziemne z ujęć własnych lub od dostawców zewnętrznych. Prowadzony na bieżąco monitoring ilości i jakości pobieranych wód oraz zrzucanych ścieków zapewnia dotrzymanie wymaganych norm i standardów. Ścieki powstałe w wyniku działalności produkcyjnej elektrowni i elektrociepłowni poddawane są procesowi oczyszczania, w tym także oczyszczaniu wielostopniowemu, a następnie odprowadzane są do wód powierzchniowych lub do systemów sieci kanalizacyjnej.

Gospodarka wodna kopalń węgla brunatnego związana jest zarówno z odwodnieniem wgłębnym, jak i powierzchniowym odkrywek. Wody z odwodnienia nie spełniają parametrów określonych

w posiadanych pozwoleniach i wymagają oczyszczenia. Przez sieć rurociągów, rowów i kanałów kierowane są do systemów oczyszczania, a następnie wprowadzane są do cieków naturalnych. Wody te mają zawsze co najmniej II klasę czystości wód.

Emisje hałasu

Hałas jest najpowszechniejszym zagrożeniem występującym w środowisku życia i pracy. W związku z tym, jest ważnym wyzwaniem technicznym, społecznym i ekonomicznym. PGE GiEK S.A. posiada w swym potencjale produkcyjnym źródła emisji hałasu. Podlegają one stałej kontroli, a w przypadku przekroczeń dopuszczalnych wartości podejmowane są natychmiastowe doraźne lub kompleksowe działania w celu ich eliminacji. Działania te pozwalają na eliminację lub ograniczenie tych emisji do akceptowalnych poziomów. Kwestie związane z przekroczeniami hałasu rozwiązywane są także poprzez wykup nieruchomości narażonych na emisję hałasu. Kompleksowe działania zmierzające do ograniczenia emisji hałasu prowadzone są obecnie w Oddziałach PGE GiEK S.A.: KWB Turów, KWB Bełchatów oraz Elektrowni Turów.

Rekultywacja terenów pogórnich

Prowadzenie eksploatacji węgla brunatnego metodą odkrywkową powoduje wielkoobszarowe przekształcenia powierzchni terenu, a w efekcie zmiany w środowisku naturalnym. PGE GiEK S.A. ma świadomość tego, że w znaczący sposób korzysta ze środowiska naturalnego i dlatego działania polegające na przywracaniu terenów pogórnich realizowane są z największą starannością. Prace rekultywacyjne w kopalniach planowane są już na etapie zdejmowania nadkładu, a technologia dobierana jest w taki sposób, aby zoptymalizować prace rekultywacyjne. Przeprowadzone dotychczas rekultywacje przyczyniły się do powstania nowych kompleksów leśnych i wodnych, w których żyje wiele gatunków zwierząt i roślin.

Wskaźnik GRI G4-EN12

Elektrownia Bełchatów od kilkunastu lat prowadzi monitoring leśny w rejonie swojego oddziaływania. Podczas badań realizowanych w ramach projektu modernizacji bloków stwierdzono, że obecnie prowadzone działania eksploatacyjne mają marginalny wpływ na bioróżnorodność terenów sąsiadujących z elektrownią, a planowane instalacje dodatkowo ograniczą jej wpływ na istniejącą florę i faunę. Do podobnych wniosków doszli badacze, realizujący prace dla Elektrowni Turów.

Energia z biomasy

Wytwarzanie tzw. „zielonej energii” ze źródeł odnawialnych w porównaniu z wytwarzaniem z wykorzystaniem paliw kopalnych, pozytywnie wpływa na środowisko przyczyniając się do obniżenia

emisji CO₂ i SO₂, pozwala na ograniczenie produkcji odpadów paleniskowych (popiołów, żużli, itp.), aktywizuje również lokalnych wytwórców biomasy.

Prekursorami w tej dziedzinie w PGE GiEK S.A. były Elektrownia Opole i Zespół Elektrowni Dolna Odra (ZEDO), które tzw. „zieloną energię” z biomasy wytwarzać zaczęły w latach 2004-2005. W 2008 roku w ich ślady poszła Elektrociepłownia Zgierz, a w 2009 Elektrownia Bełchatów i Elektrownia Turów. W 2009 roku uruchomiono w Elektrociepłowni Kielce kocioł opalany w 100% biomasą. Zespół Elektrociepłowni Bydgoszcz rozpoczął produkcję energii elektrycznej i ciepła z wykorzystaniem biomasy w 2011 roku. W tym samym roku, również w Elektrowni Szczecin wchodzącej w skład ZEDO oddano do użytkowania blok wyposażony w kocioł fluidalny ze złożem stacjonarnym opalany biomasą o mocy elektrycznej 68,5 MW, który rocznie może zużywać nawet 708 tys. ton tego ekologicznego paliwa. Z kolei w 2012 roku w Oddziale Elektrownia Turów oddano do eksploatacji nową instalację współspalania biomasy dla bloków 1-4. W 2013 roku w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Opole oddano do eksploatacji na bloku nr 2 nową dedykowaną instalację spalania wielopaliwowego, tj. instalację wyposażoną w odrębne linie technologiczne dla przygotowania i transportu biomasy do komory paleniskowej.

Biomasa w 2013 roku stanowiła około 2,34% w strukturze paliw produkcyjnych PGE GiEK S.A. w ujęciu masowym, tj. w stosunku do całości węgla kamiennego i brunatnego.

Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar dystrybucji w GK PGE

Spółka PGE Dystrybucja S.A. wypełniła wszystkie obowiązki nałożone przez przepisy ochrony środowiska i decyzje administracyjne.

Podjęto szereg działań zmierzających do zachowania walorów przyrodniczych Polski. Do najważniejszych zaliczyć należy:

- przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko na etapie opracowywania projektów technicznych przed budową nowych obiektów;
- zabezpieczenie środowiska naturalnego przed skażeniem olejem elektroizolacyjnym na wypadek awaryjnego wycieku z transformatorów eksploatowanych na stacjach elektroenergetycznych 110 kV, w tym m.in. przez budowę szczelnych zbiorników pod transformatorami mocy oraz separatorów oleju elektroizolacyjnego na odpływie wody opadowej odprowadzanej ze stanowisk transformatorów do wody lub ziemi;

- wprowadzanie nowoczesnych, małogabarytowych urządzeń i słupów energetycznych oraz wymiana starych przewodów na liniach napowietrznych na przewody izolowane;
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla (CO₂) do atmosfery poprzez zmniejszenie strat technicznych w wyniku modernizacji sieci elektroenergetycznych oraz wymiany transformatorów na nowe o niskim poziomie strat technicznych;
- przyłączenie do sieci farm wiatrowych;
- umowa na pogotowie ekologiczne – wykonywanie prac związanych z likwidacją skutków skażenia gleby olejem transformatorowym (np. na skutek kradzieży).

Dodatkowo, na słupach energetycznych montowane są platformy dla bocianich gniazd. Instalujemy także płytki fluorescencyjne na napowietrznych liniach energetycznych, które odstraszałyby ptaki od niebezpiecznego zetknięcia z przesyłanym prądem.

Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez obszar sprzedaży detalicznej w GK PGE

PGE Obrót S.A. Oddział z siedzibą w Warszawie prowadzi prace w celu wyeliminowania zagrożenia wycieku oleju (wprowadzając system łożyskowania bezsmarowego), jak również eliminuje zagrożenie wycieku oleju transformatorowego. W Elektrowni Wodnej Dęba minimalizowane są ww. ryzyka wycieków oraz podejmowane działania mające na celu wyeliminowanie zagrożenia dla czystości wody w rzece Narwi.

Działania na rzecz ochrony środowiska podjęte przez spółkę projektową odpowiedzialną za budowę elektrowni jądrowej

Spółka projektowa PGE EJ 1 sp. z o.o. odpowiada za realizację budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce. Na obecnym etapie projektu skupia się na realizacji badań lokalizacyjnych i środowiskowych na potrzeby wyboru lokalizacji pierwszej elektrowni jądrowej. Badania są realizowane z wielką starannością i nie wpływają negatywnie na środowisko. Aby przygotować społeczność lokalną potencjalnych lokalizacji elektrowni jądrowej, spółka PGE EJ 1 sp. z o.o. prowadzi różnego rodzaju działania informacyjno - edukacyjne.

Badania i rozwój w GK PGE

Grupa PGE prowadzi szereg działań z obszaru badań i rozwoju, które mają na celu:

- wdrożenie nowych technologii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej;
- wypełnianie wymogów środowiskowych;

- obniżenie kosztów produkcji.

Badania i rozwój w obszarze górnictwa i energetyki konwencjonalnej w GK PGE

W 2013 roku w obszarze górnictwa i energetyki konwencjonalnej prowadzonych było łącznie 38 przedsięwzięć badawczo-rozwojowych, w których oprócz krajowych wyższych uczelni technicznych, tj. Politechniki Warszawskiej, Wrocławskiej, Łódzkiej, Krakowskiej oraz Akademii Górniczo-Hutniczej, uczestniczyły krajowe i zagraniczne instytucje badawcze.

Do najistotniejszych projektów badawczo-rozwojowych prowadzonych w obszarze górnictwa i energetyki konwencjonalnej w Grupie PGE w 2013 roku należały:

- Program Rtęciowy dla PGE GiEK S.A., rozpoczęty w 2011 roku, który dostarczy wiedzy oraz informacji w zakresie rozpoznania zjawiska obiegu rtęci w całym łańcuchu technologicznym od wydobycia węgla do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Pozwoli to na zbadanie możliwości redukcji emisji oraz uzyskanie propozycji konkretnych działań do podjęcia w oddziałach PGE GiEK S.A.:
  - W czerwcu 2013 roku, uruchomiony został projekt pt. „Opracowanie i wdrożenie technologii redukcji emisji rtęci do atmosfery z procesów spalania węgla”, realizowany we współpracy z Politechniką Łódzką.
- Opracowanie koncepcji i możliwości współspalania surowego i podsuszonego węgla brunatnego w wybranych elektrowniach GK PGE:
  - W 2013 roku przedstawiono przegląd technologii suszenia węgla brunatnego oraz rozpatrzono możliwości ich integracji z układem technologicznym wybranych elektrowni Grupy Kapitałowej PGE. Przeanalizowano również wpływ współspalania podsuszonego węgla brunatnego z węglem surowym w kotle BB-1150 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów oraz OE700 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów. Określono także maksymalne możliwe udziały masowe paliwa podsuszonego. Dane z przeprowadzonych analiz ekonomicznych wykazały brak opłacalności przedsięwzięcia.
- Projekt badawczo-rozwojowy RECOMBIO – PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów:
  - Od grudnia 2010 roku PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów uczestniczył w projekcie badawczo-rozwojowym, realizowanym w ramach VII Ramowego Programu Unii Europejskiej pt. „REcovered fuels COMBined with BIOMass (połączenie paliw wtórnych/alternatywnych i biomasy) – nazwa skrócona „RECOMBIO” o całkowitym budżecie na poziomie 6,3 mln euro;

- RECOMBIO – to wypracowanie innowacyjnych metod wykorzystania biomas niskiej jakości oraz stałych paliw z odzysku do produkcji energii elektrycznej i ciepła przy założeniu konkurencyjności kosztów, wysokiej dyspozycyjności instalacji i sprawności przetwarzania;
- Celem projektu było opracowanie metod i demonstracja możliwości wysokosprawnego przetworzenia niskojakościowej biomasy i paliw wtórnych, wytwarzanych ze stałych odpadów komunalnych. Do głównych założeń przedsięwzięcia należało sprawdzenie możliwości takiego pozyskania wsadu energetycznego, aby uzyskane stałe paliwo wtórne SRF (Solid Recovered Fuel) było stabilne jakościowo, możliwe do energetycznego przetworzenia według technologii sprawdzonych lub zmodyfikowanych w ramach realizowanego programu. W 2013 roku na zlecenie PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów powstało opracowanie „Wykorzystanie paliw SRF w energetyce. Studium transferu technologii RECOMBIO na przykładzie wybranych technologii kotłowych w Polsce”. W wyniku przeprowadzonych analiz wskazano, że najbardziej predysponowanymi do współspalania paliw typu SRF są kotły z warstwą fluidalną. Projekt zakończono w grudniu 2013 roku, a obecnie koordynator projektu opracowuje raport końcowy.
- Projekt opracowania i wykonania prototypowej modyfikacji układu regulacji dozowania sorbentu na wybranym kotle fluidalnym z grupy bloków 1-6 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów:
  - Celem projektu było opracowanie rozmytych układów regulacji podawania sorbentu na kotle nr 5. W wyniku współpracy z JASE Wrocław opracowano dedykowane algorytmy w aplikacji regulatora rozmytego w rozproszonym systemie sterowania bloku (DCS), które pozwoliły na optymalizację pracy układu suchego odsiarczania;
  - Uzyskane doświadczenie wskazują, że zastosowanie podobnych środków technicznych w układach regulacji dla kotłów fluidalnych powinno znacząco polepszyć pracę układów i mieć wpływ na uzyskanie znaczących korzyści przez PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów.
- Badanie możliwości witryfikacji popiołów i żużli pochodzących z PGE GiEK S.A. Oddziałów: Elektrownia Bełchatów oraz Elektrownia Turów:
  - Celem pracy było zbadanie możliwości zaadaptowania procesu witryfikacji do zagospodarowania odpadów paleniskowych. Witryfikacja jest metodą termicznego przekształcania odpadów stosowaną dla odpadów komunalnych i przemysłowych. Produkty tego procesu charakteryzują się znacznym ograniczeniem wymywalności metali ciężkich oraz zmniejszeniem objętości.

- W ramach badań przeprowadzonych przez Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów, potwierdzono możliwość przeprowadzenia witrifikacji dla popiołów z PGE GiEK S.A. Oddziałów: Elektrownia Bełchatów i Turów. Wytworzono cztery dobrej jakości witrifikaty, które zbadano pod względem właściwości fizykochemicznych, możliwości zagospodarowania produktu oraz energochłonności procesu. O ile wyniki dotyczące dwóch pierwszych czynników były zadowalające, to ilość energii potrzebna do przeprowadzenia witrifikacji popiołów dyskwalifikowała jakkolwiek opłacalność całego przedsięwzięcia. Proponowane rozwiązanie nie jest rekomendowane do komercyjnego wdrożenia ze względu na zbyt dużą energochłonność.

Badania i rozwój w obszarze dystrybucji w GK PGE

Najistotniejszym projektem badawczo-rozwojowym prowadzonym w obszarze dystrybucji w Grupie PGE w 2013 roku była budowa i wdrożenie inteligentnego systemu pomiarowego w Oddziale Białystok i Oddziale Łódź-Miasto w PGE Dystrybucja S.A.

W 2013 roku kontynuowano prace związane z wdrożeniem w spółce systemu klasy AMI (Advanced Metering Infrastructure) dla I etapu, tj. dla dwóch lokalizacji: Oddziału Białystok i Oddziału Łódź-Miasto. Projekt otrzymał status projektu strategicznego dla GK PGE. W drugiej połowie 2013 roku prace projektowe związane były z Dialogiem Technicznym, o którym mowa w art. 31 A ustawy – Prawo zamówień publicznych. PGE Dystrybucja S.A. spotkała się ze wszystkimi uczestnikami zakwalifikowanymi do Dialogu Technicznego, gdzie przeprowadzono rozmowy w zakresie szczegółów technologicznych prezentowanych produktów i rozwiązań. Pod koniec 2013 roku rozpoczęto opracowanie docelowej specyfikacji zamówienia.

PGE Dystrybucja S.A. pod koniec stycznia 2013 roku złożyła także wniosek o dofinansowanie projektu z priorytetowego programu Inteligentne Sieci Energetyczne. W dniu 7 listopada 2013 roku Spółka otrzymała Promesę na realizację projektu w formie dotacji na kwotę 3.176 tys. zł. Od listopada do grudnia 2013 roku trwały prace nad opracowaniem II wniosku zgodnie z regulaminem I konkursu.

PGE a relacje z klientami

W trosce o zmieniające się potrzeby klientów nieustannie dbamy o bezpieczeństwo i standardy współpracy. Zróżnicowana oferta PGE jest dopasowana do indywidualnych potrzeb.

Do głównych grup interesariuszy PGE należą przede wszystkim odbiorcy energii elektrycznej oraz odbiorcy energii ciepłej, a także klienci spółki Exatel. Aby lepiej zrozumieć potrzeby odbiorców, prowadzimy cykliczne badania satysfakcji oraz wykorzystujemy różnorodne kanały komunikacji. Pomaga nam to nieustannie podnosić standardy obsługi i budować pozytywne relacje z klientami. Nowatorskim pomysłem, wdrożonym przez PGE Obrót S.A. w zakresie obsługi klienta było wprowadzenie w 2013 roku Ambasadora Jakości. Zadaniem takiej osoby jest maksymalne skrócenie czasu oczekiwania klienta na obsługę, udzielenie podstawowych informacji i pomoc w wypełnianiu dokumentów. Z przeprowadzonych badań wynikało, że klienci chcą sobie, aby w Biurach Obsługi Klienta PGE była osoba, która pomoże im zaraz po wejściu do biura. Pomysł został wdrożony w 12 najczęściej odwiedzanych placówkach obsługi.

Podjęte działania przynoszą pozytywne efekty, co potwierdza między innymi przyznane Spółce PGE Obrót S.A. godło „Firma Przyjazna Klientowi”. Nagrodę otrzymaliśmy w wyniku wysokich ocen uzyskanych w niezależnym badaniu opinii klientów indywidualnych i korporacyjnych, obejmującym cztery obszary: zadowolenie klientów, satysfakcję ze współpracy, jakość obsługi, prawdopodobieństwo rekomendacji. Klienci indywidualni są zadowoleni m.in. z tego, że Biura Obsługi Klienta są czynne w godzinach do 17.00 lub 19.00. Cenią sobie także obecność Ambasadorów Jakości. Klienci korporacyjni postrzegają PGE Obrót S.A. jako firmę solidną, zapewniającą bezpieczeństwo i niezawodność dostaw energii elektrycznej.

Godło „Firma Przyjazna Klientowi” jest przyznawane laureatom na okres 12 miesięcy.

PGE a edukacja

Autorskie programy edukacyjne

Spółki Grupy Kapitałowej PGE realizują autorskie programy edukacyjne, skierowane do dzieci młodzieży i dorosłych. „Prąd – mój bezpieczny przyjaciel” to program prowadzony od kilku lat przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa. PGE Dystrybucja w Lublinie realizowała projekt wędrownych pokazów naukowych pt. „Tajniki energetyki”, a w Oddziale Rzeszów prowadzono Eksperymentarium 3Z – które łączy idee centrum nauki, muzeum techniki oraz ośrodka prezentacyjno-politechnicznego.

Inną bardzo ważną inicjatywą realizowaną w PGE Dystrybucja S.A. w 2013 roku w kilku oddziałach spółki, były spotkania edukacyjne dla przedstawicieli lokalnych samorządów, czyli Fora Samorządowe. Forum Samorządowe jest platformą wymiany doświadczeń oraz informacji z zakresu rozbudowy infrastruktury energetycznej, obowiązujących procedur, planowanych inwestycji itp.

PGE Obrót S.A. w 2013 roku wspierała i współorganizowała w szkołach konkurs z zakresu ekologii i ogólnej wiedzy o energii: „Bądź Eko – segreguj odpady” oraz akcję „Owoce w Szkole”.

Poszczególne spółki GK PGE w ramach Dni Otwartych organizowały wycieczki dla lokalnej społeczności. Np. w PGE GiEK S.A. można zwiedzać w grupach zorganizowanych i indywidualnie przez cały rok Kopalnię Węgla Brunatnego Bełchatów, Kopalnię Węgla Brunatnego Turów, Elektrownię Bełchatów czy Elektrownię Turów. Uczestnicy wycieczek poznawali specyfikę pracy, proces wydobycia węgla brunatnego w kopalniach i produkcji z niego energii elektrycznej w elektrowniach. Więcej szczegółów na ten temat dostępnych jest na stronie: [PGE GiEK S.A.](http://www.pgegiek.pl) pod adresem: www.pgegiek.pl

W ramach Międzynarodowego Dnia Wody, w 2013 roku PGE Energia Odnawialna S.A. zorganizowała możliwość zwiedzania Zespołu Elektrowni Wodnych Solina–Myczkowce, zaś w ramach siódmego Międzynarodowego Dnia Wiatru dzieci z Radomska uczestniczyły w edukacyjnej wycieczce po Elektrowni Wiatrowej Kamieńsk. Na zakończenie obu uroczystości odbyły się międzyszkolne turnieje wiedzy o Odnawialnych Źródłach Energii.

Grupa Kapitałowa PGE zaangażowana jest także w realizację kampanii społecznej „Bezpieczniej z prądem” – projektu, który propaguje wiedzę o bezpiecznym korzystaniu z energii elektrycznej.

Na uwagę zasługuje też akcja „Energia słów”, która wzbudziła duże zainteresowanie internautów. Mogli oni za pomocą specjalnej aplikacji przekazać słowa, z których artyści ułożyli dla dzieci bajki edukacyjne. Akcja została uznana przez tygodnik „Wprost” za jeden z najciekawszych projektów CSR w 2013 roku.

Podczas Forum Innowacji PGE Obrót S.A zaprezentowała, jak pozyskiwać i wykorzystywać energię elektryczną, w tym z owoców i warzyw. W ramach akcji edukacyjnych PGE Obrót S.A. współtworzyła też w 2013 roku specjalny dodatek ekologiczno-edukacyjny pod nazwą „Parki Narodowe” w „Gazecie Współczesnej”, „Dzienniku Wschodnim”, „GC Nowinach” i „Echu Dnia”.

Współpraca z uczelniami

Grupa PGE rozwija współpracę z uczelniami wyższymi. PGE GiEK S.A. współpracuje z: Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Uniwersytetem Łódzkim oraz Politechnikami w Łodzi, Warszawie, Wrocławiu, Gdańsku i Opolu. Przykładami wspólnie realizowanych projektów są m.in: wypracowanie innowacyjnej metody monitorowania bloku energetycznego w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Turów – projekt realizowany z Politechniką Wrocławską, realizacja - we współpracy z Politechniką Łódzką - trzeciego etapu programu rtęciowego, mającego na celu ograniczenie emisji

rtęci do atmosfery, czy przeprowadzenie konkursu Pro – Energia we współpracy z Politechniką Łódzką, w ramach którego przyznanych zostało sześć jednorazowych stypendiów naukowych. Współpracując z Politechniką Opolską, spółka uczestniczy w organizowanym przez uczelnię cyklu spotkań pod nazwą „Akademia Rozwoju Przedsiębiorczości – Wykłady Otwarte prowadzone przez praktyków”.

PGE GiEK S.A. wspiera także Dziecięcą Politechnikę Opolską. W ramach tej współpracy pracownicy spółki przygotowują i prowadzą wykłady dla bardzo młodego audytorium w salach dydaktycznych Politechniki Opolskiej, zabierając uczestników na „Wirtualną wycieczkę po elektrowni konwencjonalnej”.

PGE GiEK S.A. jest tytularnym sponsorem ekspozycji „PGE Giganty Mocy” w Bełchatowie. Jej głównym celem jest przybliżenie zwiedzającym procesu produkcji energii elektrycznej z węgla brunatnego. Jest to unikalne przedsięwzięcie w skali kraju, nowoczesne, multimedialne, interaktywne i promujące wiedzę w zakresie nauk ścisłych dla wszystkich osób. W 2013 roku spółka PGE GiEK S.A. współpracowała także z mediami lokalnymi z terenów oddziałów PGE GiEK S.A.: Zespół Elektrowni Dolna Odra i EC Gorzów przy publikacji informatora promującego wiedzę, skąd pochodzi ciepło w domach mieszkańców z regionów.

Działania edukacyjno-informacyjne w spółce jądrowej PGE EJ 1 sp. z o.o.

Działania ogólnopolskie

Głównym narzędziem działań w komunikacji ogólnopolskiej w zakresie energetyki jądrowej jest portal [Świadomie o atomie](http://www.swiadomieoatomie.pl), dostępny pod adresem: www.swiadomieoatomie.pl, który oprócz bieżących informacji o statusie prowadzonego projektu jądrowego dostarcza wiedzy zarówno z zakresu fizyki, jak i informacji z sektora energetyki jądrowej na świecie. Na portalu udostępnione są filmy, animacje, publikacje i inne materiały, które mogą być wykorzystywane przez osoby indywidualne oraz jako materiały edukacyjne.

W 2013 roku spółka uruchomiła projekt współpracy z uczelniami wyższymi: „Atom dla nauki”, którego celem jest kształtowanie w środowisku studentów i kadry naukowej wiedzy o energetyce jądrowej, promocja młodych naukowców oraz budowanie szerokiego zaplecza eksperckiego potrzebnego do rozwoju energetyki jądrowej w naszym kraju. Program adresowany jest nie tylko do osób zajmujących się naukami ścisłymi czy technicznymi, ale również społecznymi, medycznymi czy przyrodniczymi. W ramach programu przygotowane zostały konkursy, serie wykładów uznanych

ekspertów na uczelniach wyższych w kraju, a uzupełnieniem projektu były wykłady dla słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Podobnie jak w latach ubiegłych, PGE EJ 1 sp. z o.o. była również partnerem Międzynarodowej Szkoły Energetyki Jądrowej.

Działania lokalne

Od chwili rozpoczęcia w 2013 roku badań lokalizacyjnych i środowiskowych, prowadzących do wyboru ostatecznej lokalizacji dla inwestycji, najwięcej działań informacyjno-edukacyjnych prowadzonych było w województwie pomorskim, w rejonie gmin: Choczewo (lokalizacja „Choczewo”), Gniewino i Krokowa (lokalizacja „Żarnowiec”). W odpowiedzi na potrzeby informacyjne lokalnych społeczności, powstały tam Lokalne Punkty Informacyjne Projektu Budowy Elektrowni Jądrowej. Pracownicy punktów, pochodzący z gmin lokalizacyjnych, udzielają informacji, przyjmują uwagi i wnioski mieszkańców. Organizują także warsztaty i spotkania z ekspertami, w tym z pracownikami PGE czy wykonawcą badań lokalizacyjnych.

Ponadto PGE EJ1 sp. z o.o. zorganizowała w 2013 roku działania mające m.in. na celu przygotowanie lokalnej społeczności do pojawienia się na ich terenie wykonawcy badań lokalizacyjno-środowiskowych, jak:

- warsztaty wydobywcze dla dedykowanych grup osób (radni, sołtysi, liderzy opinii publicznej, nauczyciele) na temat badań środowiskowych i lokalizacyjnych, zakończone publikacją broszury „Badania lokalizacyjne i środowiskowe – pytania i odpowiedzi”;
- działania edukacyjne z zakresu energetyki jądrowej i informacyjne na temat badań lokalizacyjnych i środowiskowych prowadzone poprzez organizację mobilnych Punktów Informacyjnych w miejscach atrakcyjnych turystycznie na terenie gmin lokalizacyjnych;
- wykłady dla różnych grup społecznych z regionu, poświęcone tematyce energetyki jądrowej oraz badaniom lokalizacyjnym i środowiskowym;
- organizacja stoisk edukacyjnych, konkursów i quizów dla dorosłych, dzieci i młodzieży, poświęconych energetyce jądrowej i badaniom lokalizacyjnym i środowiskowym przy okazji wydarzeń i uroczystości lokalnych w regionie z udziałem animatorów i edukatorów;
- wsparcie projektu edukacyjnego „Atomowy Autobus” w wybranych szkołach podstawowych i gimnazjach na Pomorzu;
- organizacja 12 warsztatów plastycznych w 6 świetlicach gminnych na terenie 3 gmin lokalizacyjnych podczas wakacji. W projekcie wzięło udział 210 dzieci w wieku od 5 do 14 lat.

PGE a wspieranie celów społecznych

PGE jest firmą aktywnie angażującą się społecznie. Nasze działania koncentrują się wokół potrzeb społeczności lokalnych. Wspieramy projekty związane z edukacją, ekologią, sportem i kulturą. Powołaliśmy także Fundację PGE – Energia z Serca, dzięki której nasze wsparcie i pomoc trafiają tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

Fundacja PGE – Energia z Serca

Fundacja PGE - Energia z Serca powstała w 2011 roku z inicjatywy PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. Fundacja jest wspólną platformą komunikacji w zakresie działań prospołecznych dla wszystkich spółek Grupy Kapitałowej PGE.

W 2013 roku członkowie Zarządu Fundacji PGE – Energia przystąpili do projektu: „Podwyższenie jakości realizacji zadań publicznych przez fundacje korporacyjne w Polsce”, organizowanego przez Forum Darczyńców.

W grudniu 2013 roku Fundacja PGE – Energia z Serca we współpracy z Polską Akcją Humanitarną zorganizowała akcję „SOS Filipiny – Podaruję dom”. Fundacja przekazała fundusze na odbudowę 20 domów dla filipińskich rodzin poszkodowanych przez tajfun, zaś pracownicy Grupy Kapitałowej PGE zebrali środki na budowę kolejnych 22 domów. Akcja zakończyła się 31 stycznia 2014 roku.

Fundacja PGE – Energia z Serca pracuje również nad uruchomieniem własnych programów autorskich. Od listopada 2013 roku prowadzone były przygotowania do wprowadzenia w całej Grupie PGE programu wolontariatu pracowniczego.

Więcej o działaniach Fundacji PGE – Energia z Serca można przeczytać na stronie: Fundacja PGE - Energia z Serca pod adresem: www.gkpge.pl/fundacja-pge

PGE angażuje się w inicjatywy społeczne

PGE angażuje się we wspieranie ważnych inicjatyw społecznych. W rankingu „Liderzy Filantropii 2013”, organizowanym przez Forum Darczyńców - Grupa Kapitałowa PGE uplasowała się na 5. miejscu w kategorii: „Firma, która przekazała najwięcej środków na cele społeczne”.

W 2013 roku w akcję „Energetyczny Tornister”, która od wielu lat organizowana była w łódzkich oddziałach PGE Dystrybucja S.A, zaangażowały się wszystkie oddziały tej spółki. Łącznie przed rozpoczęciem roku szkolnego spółka przekazała najmłodszym uczniom z biedniejszych rodzin blisko 1.500 tornistrów wyposażonych w wyprawki szkolne. Lubelski Oddział PGE Dystrybucja S.A. wraz z Wydziałem Prewencji, Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji

oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego, uruchomił program pn. „Jestem Widoczny z PGE”. Jego celem było propagowanie wśród dzieci zasad bezpiecznego poruszania się po ciągach komunikacyjnych ulokowanych wzdłuż jezdni.

W Łodzi zrealizowano w 2013 roku dwa projekty edukacyjne, skierowane zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Pierwszy z nich to Łódzka Wioska Historyczna – przedsięwzięcie edukacyjno-historyczne popularyzujące dziedzictwo kulturowe regionu oraz propagujące wiedzę przez zabawę, eksperymenty, warsztaty oraz widowiskowe prezentacje i inscenizacje rekonstrukcji historycznej. Drugim projektem była Łódzka Fabryka Prezentów pod Choinkę. W 2013 roku Fabryka „produkowała” I Łódzki Elementarz.

Pod patronatem PGE Energia Odnawialna S.A. wraz z Piaseczyńską Fundacją Ekologiczną zorganizowano dla młodzieży szkolnej ze szkół ponadpodstawowych „Drugi Ogólnopolski Turniej Maszyn Wodnych”.

Firma zaangażowała się zarówno w akcje ogólnopolskie: „Szlachetna Paczka” czy „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, jak i lokalne: np. „Choinka miejska” w Łowiczu. W niektórych oddziałach zorganizowano kiermasze świąteczne. Dzięki nim wsparliśmy m.in. Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie czy Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym koło Gryfina.

Dzięki zaangażowaniu pracowników spółek i oddziałów GK PGE oraz Fundacji PGE – Energia z Serca, ponad 10 tys. paczek świątecznych trafiło do dzieci i osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

Mikołaje PGE odwiedziły domy dziecka w Falbogach, Pawłowce, Łodzi, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim i Łabuniach. Darowiznami przeznaczonymi na zakup upominków obdarowane zostało: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, hospicja, Towarzystwo Brata Alberta, Caritas, Fundacja dla Dzieci z Chorobami Nowotworowymi „Krwinka” czy pacjenci szpitali dziecięcych, w tym Centrum Zdrowia Dziecka.

Mecenaty PGE

Grupa Kapitałowa PGE angażuje się również we wspieranie wyjątkowych inicjatyw kulturalnych i sportowych. Tworząc strategię sponsoringową Grupa zdecydowała się, że będzie wspierać projekty uznane w Polsce i mające szansę zdobyć renomę międzynarodową. Sponsoring sportu oraz mecenat sztuki to również okazja, aby uczestniczyć w życiu Polaków i dawać im energię.

Sponsoring sportu

PGE wspiera drużyny różnych dyscyplin sportowych: siatkówki (PGE Skra Bełchatów i Atom Trefl Sopot), piłki nożnej (PGE GKS Bełchatów), koszykówki (PGE Turów Zgorzelec), żużla (PGE Marma

Rzeszów) i piłki ręcznej (PGE Stal Mielec i MKS Lublin). Zespoły, które sponsoruje Grupa, to zarówno utytułowane kluby z bogatymi tradycjami, jak i młode, dopiero budujące swoją pozycję drużyny. Wszystkie mają ogromną energię w dążeniu do sukcesu, która pobudza do działania i rozwoju. Grupa aktywnie wspiera także najbardziej utalentowanych sportowców, takich jak brązowa medalistka Igrzysk Olimpijskich 2012 - Zofia Klepacka oraz popularyzuje sport angażując się w promocję dużych wydarzeń sportowych.

GK PGE wspiera także inicjatywy z obszaru sportu amatorskiego, a tym samym przyczynia się do aktywizacji i ciągłego rozwoju młodych ludzi.

Sponsoring kultury

Grupa Kapitałowa PGE dzieli się pozytywną energią płynącą z kultury i sztuki – ich wspieranie wpływa również na rozwój lokalnych społeczności, promuje ciekawe osobowości i twórczo inspiruje. Mecenat PGE obejmuje ważne i wartościowe wydarzenia kulturalne – muzyczne, teatralne czy filmowe.

W 2013 roku PGE po raz kolejny została Mecenasem Muzycznego Festiwalu w Łańcucie. Firma wspiera muzykę poważną również poprzez współpracę z Filharmonią Narodową w Warszawie.

PGE jako sponsor zaangażowała się również w 2013 roku w kolejną edycję OFF Festival w Katowicach. Impreza ta od lat silnie kojarzona jest z muzyką na najwyższym poziomie. Podczas kilku dni goście mają okazję usłyszeć ponad 90 artystów z całego świata. Towarzyszą temu wydarzenia, promujące również inne dziedziny sztuki. OFF Festival otrzymał międzynarodową nagrodę Green'n'Clean i tym samym został uznany za festiwal przyjazny środowisku naturalnemu.

Od wielu lat PGE włącza się w organizację kultowego festiwalu filmowego „Dwa Brzegi” w Kazimierzu nad Wisłą. „Polska Światłoczuła” to z kolei projekt, do którego w roli Sponsora dołączyła PGE w 2013 roku. Jest to cykl projekcji filmowych, który dociera do najmniejszych miejscowości w Polsce i umożliwia ich mieszkańcom spotkania z aktorami i twórcami.

PGE wspiera także akcje edukacyjne, dzięki którym dzieci i młodzież mają okazję poznać sztukę w ciekawszy sposób niż tylko z podręczników. Przykładem takiego działania są cykliczne warsztaty „Spotlight Kids” – projekt realizowany we współpracy z Narodowym Centrum Kultury.

W 2013 roku PGE kontynuowała współpracę z Teatrem Starym w Lublinie i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Wsparliśmy Festiwal Inne Brzmienia ART 'N' Music Festiwal w Lublinie, Festiwal Łódź Czterech Kultur, Faktyczny Dom Kultury, Galerię Sztuki XX i XXI wieku w Muzeum Narodowym w Warszawie, Koncert Niepodległości w Muzeum Powstania Warszawskiego oraz inne lokalne inicjatywy. Ich przykładem może być: podwarszawski festiwal muzyczny „Perła Baroku”

czy łódzki XVII Festiwal Kultury Chrześcijańskiej, który ukazuje możliwość dialogu międzykulturowego. PGE wsparło także plebiscyt na wydarzenie kulturalne roku „Energia Kultury” oraz uroczyste otwarcie Centrum Promocji Mody Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzebińskiego w Łodzi, czyli pierwszej w Polsce profesjonalnej sali pokazowej w uczelni artystycznej. W Łodzi utrzymujemy także (od 2000 roku) funkcjonowanie pomnika „Fortepian Rubinsteina”. Energetycznym Partnerem i Opiekunem tego projektu jest PGE Obrót S.A.

PGE GiEK S.A. wspiera m. in.: Festiwal Młodej Sztuki, Festiwal Kolory Polski czy Jesienne Spotkania z Bat-em, a także Ogólnopolski Turniej Małych Form Satyrycznych od lat patronowany przez Program III Polskiego Radia.

PGE a przeciwdziałanie zachowaniom nieetycznym

Zasada 10. Przeciwdziałanie korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

Polityka przeciwdziałania nadużyciom w Grupie PGE

Wskaźnik GRI G4-SO3

Nasza działalność jest narażona między innymi na ryzyko nadużyć. W celu realizacji polityki przeciwdziałania temu procesowi, wdrożyliśmy Regulamin Kontroli Dochodzeniowej – zbiór zasad składający się na jednolity i spójny system wykrywania i zapobiegania takich incydentów.

W ramach GK PGE opracowaliśmy system raportowania nieprawidłowości wskazujących na możliwość wystąpienia nadużycia. Umożliwia on każdemu pracownikowi poinformowanie – również anonimowo – o nieprawidłowościach wskazujących na możliwość wystąpienia tego zjawiska. Podobnej procedurze sprawdzenia podlegają również wszystkie informacje oraz skargi zewnętrzne wskazujące na możliwość wystąpienia nadużycia.

Zarządzanie ryzykiem korporacyjnym w Grupie PGE

W Grupie PGE wdrożono proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym. Zarządzanie ryzykiem ma na celu dostarczanie informacji na temat zagrożeń realizacji celów biznesowych, ograniczanie negatywnych skutków tych zagrożeń oraz podejmowanie działań wyprzedzających lub naprawczych. Ryzyka Grupy PGE dotyczące poszczególnych segmentów jej działalności są identyfikowane i oceniane oraz są podejmowane działania ograniczające ich materializację. Za zarządzanie zidentyfikowanymi ryzykami odpowiadają tzw. właściciele ryzyk.

Zarządzanie relacjami z dostawcami w Grupie PGE

Jedną z kluczowych korzyści skali, jakie może odnieść duża i skonsolidowana organizacja, jest możliwość negocjowania korzystnych warunków współpracy z dostawcami. Wynika ona z dużej siły przetargowej, będącej konsekwencją wielkości dokonywanych zakupów. Aby jednak móc realizować tego typu korzyści, konieczne jest dokonanie integracji procesów zakupowych. PGE stosuje m.in. rozwiązania w postaci elektronicznej platformy zakupowej, oparte o dedykowany moduł wyboru dostawcy, wspierający wszystkie procesy związane z prowadzeniem postępowań przetargowych oraz modułu aukcji elektronicznych, wdrożonych w latach ubiegłych. Głównym celem tego typu rozwiązań jest podniesienie efektywności procesów zakupowych, co przekłada się na uzyskanie atrakcyjniejszych warunków płatności, znaczące usprawnienie i skrócenie procesu przetargowego.

Należy mieć świadomość, że spółki Grupy PGE jak wszystkie inne organizacje, zwłaszcza o złożonej strukturze, narażone są na potencjalne ryzyka związane z nieetycznym zachowaniem swoich pracowników. PGE świadoma tego typu ryzyk, wprowadza rozwiązania mające je ograniczyć. Jednym z nich jest wdrożenie jednolitej, elektronicznej platformy zakupowej, która gwarantuje pełną kontrolę nad procesem wyboru dostawców. Transparentne zasady zapewniają pełną przejrzystość całego procesu zakupowego tak dla firmy, jak i dla oferenta. Tym samym przyczyniają się do poprawy wizerunku zamawiającego jako podmiotu gwarantującego równe i obiektywne traktowanie wszystkich oferentów.

Wykaz nazw i skrótów stosowanych w tekście (alfabetycznie)

Dom Maklerski – PGE Dom Maklerski S.A.

Dystrybucja – PGE Dystrybucja S.A.

EJ1 – PGE EJ 1 Sp. z o.o.

EN – PGE Energia Natury S.A.

EO – PGE EO S.A.

Exatel – Exatel S.A.

GiEK – PGE GiEK S.A.

Obrót – PGE Obrót S.A.

PGE S.A. – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Systemy – PGE Systemy S.A.

Wykaz wskaźników Global Reporting Initiative (GRI), wersja G4, uwzględnionych w niniejszym raporcie

	Wskaźnik	Strona
G4-LA12	Skład ciał zarządczych, nadzorczych i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności	6
G4-10	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia i rodzaju umowy o pracę, z podziałem na płeć	10
G4-LA1	Łączna liczba nowo zatrudnionych pracowników, odejść oraz wskaźnik przyjęć i fluktuacji pracowników według grupy wiekowej, płci, w podziale na Spółki	11-12
G4-LA9	Średnia liczba godzin szkoleniowych w roku przypadająca na pracownika według kategorii zatrudnienia i płci	12
G4-LA10	Programy rozwoju umiejętności menedżerskich i kształcenia ustawicznego, które wspierają ciągłość zatrudnienia pracowników oraz ułatwiają proces przejścia na emeryturę	13-14
G4-LA6	Rodzaj i wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych oraz nieobecności w pracy oraz całkowita liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą, według regionów oraz płci	15
G4-LA2	Świadczenia dodatkowe zapewniane pracownikom pełnoetatowym, które nie są dostępne dla pracowników czasowych lub pracujących w niepełnym wymiarze godzin, wg głównych jednostek operacyjnych	15-16
G4-56	Wartości, zasady, standardy i normy zachowania organizacji takie jak kodeks postępowania lub kodeks etyki	16
G4-11	Liczba pracowników objęta układem zbiorowym	16-17
G4-EN3	Całkowite zużycie energii w organizacji	18-19
G4-EN23	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem	19
G4-EN22	Całkowita objętość ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia	19-20
G4-EN24	Łączna liczba i objętość istotnych wycieków	20
G4-EN31	Łączne wydatki inwestycyjne przeznaczone na ochronę środowiska według typu	22
G4-EN1	Wykorzystane surowce/materiały według wagi i objętości	23
G4-EN5	Energochłonność	23
G4-EN15	Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych	24-25
G4-EU5	Alokacja uprawnień do emisji dwutlenku węgla bądź jego ekwiwalentu według podziału na systemy handlu emisjami	25
G4-EN21	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza	25
G4-EN12	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych w tym obszarów o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi	27
G4-SO3	Całkowita liczba i odsetek jednostek biznesowych poddanych analizie pod kątem ryzyka związanego z korupcją oraz główne zidentyfikowane ryzyka	40